AZTAG
JOURNAL ARMÉN. QUOTIDIEN
B. P. 587 BEYROUTH, Liban
Téléphone N° 36-29

Directeur-Propriétaire
HAIG BALIAN

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ
ՍՈՒՐԻԱ տար. 550, Վ.ԵՑԱՄՍԵԱՅ 300 Ս.Դ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ տրկ. 7, Վ.ԵՑԱՄՍԵԱՅ 4 տոլար

ԱԶԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ازتاك
جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة
ՀԵՌԱՁԱՅՆ ԹԻՒ 36-29

ՇԱԲԱԹ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 16 1933 | ՁԵՌՔԷ ՀԱՏԸ 2.50 Ս.Դ.

Է. ՏԱՐԻ | Ամէն առաքում պէտք է ընել թերթիս տնօրէնին հասցէին | Տնօրէն — Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ | Չհրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր | Թիւ 133 (971)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Դպրոցական արձակուրդի շրջանը շուտով կը լրանայ։

Ուսուցիչ և աշակերտ՝ իրենց եռամսեայ երկա՛ր և կազդուրող դադարէն ու հանգիստէն յետոյ կը պատրաստուին, կրկին գործի եւ կենսաբեր ու մեղուաջան աշխատանքի լծուելու։

Եւ սակայն, ցաւալի է ըսել, որ կը ճանչնանք բազմաթիւ ուսուցիչներ, որոնք մինչև այսօր ալ դեռ ն սպասումի, մտատանջութեան և մղձաւանջի մէջ կ'ապրին։

Վերջացող տարեշրջանէն մինչև այսօր, անոնք տակաւին կ'անգիտանան թէ՝ պիտի վարձուի՛ն նոր տարեշրջանին համար եւ՝ թէ ոչ։

Բնական է, ասոնց դժբախտութեանց միակ պատճառը հոգաբարձական կամ թաղական մարմիններն են, որոնք ճիշդ ժամանակին չեն վարձեր իրենց պէտք ունեցած ուսուցիչներն ու ուսուցչուհիները։

Այդ պատասխանատու մարմինները, շատ անգամ կը մտածեն դիմել շուկայէկ, փիրեզակայէն հաշիւներու և հնարքներու։

Կ'աշխատին, ամենափորձառու և կարող ուսուցիչն իսկ դպրոցէն դուրս ձգել, անոր տեղը առնելու բոլորովին անփորձ, անկարող համբակներ, իբր ուսուցիչ։ Եւ ասիկա, պարզապէս անոր համար, որ այս վերջինները բնականաբար ամսականի աւելի չնչին գումարներով կ'ուզեն տեղ գրաւել կրթական կարևորագոյն և նուիրական ասպարէզէն ներս։

Մենք կը մտածենք, որ այլևս Միջնադարեան նեղմիտ ու մենատիրական շրջաններուն մէջ չէ որ կ'ապրինք։

Քսաներորդ դարը՝ լայնամտութեան և ազատապաշտութեան դարն է։ Այսօր մեզ հետաքրքրողը՝ անհատական շահերէ՛ն աւելի, հաւաքականութեան շահն ու խօսքն է, որ գերիվեր է ամէն բանէ։ Այս դարը՝ իսկական արժէքներու, մտաւորական, բարոյական ու դաստիարակչական ամենաբարձր կարողութիւններո՛ւ միայն կուտայ իր առաջին գինն ու մրցանակը, իր առաջին նախապատուութիւնն ու մեծ համակրանքը, կամ ընտրութիւնը։

Ըսել կ'ուզենք, որ քանի մը ոսկիի համար, աւելի կամ պակաս սակարկութիւններով, պէ՛տք չէ զոհել մեր այն արժէքաւոր ու անձնուրաց կրթական մշակները, որո՛նցմէ կախուած է միա՛յն, սերունդներու երջանիկ կեանքը և ցեղին լաւ ապագան։

Ցետոյ, ուրիշ խնդիր մը, որ ո՛րքան կենսական է և խիստ կարևոր։

Շատ անգամ տեսնուած է, թէ ինչպէ՛ս կրթական, ուսումնական կեանքէն բոլորովին անտեղեակ, կամ տարրական հասկացողութիւն մը հազիւ ունեցող թաղական-հոգաբարձական մարմիններու անդամներ, օրն ի բուն, կամ ամբողջ դպրոցական տարեշրջանին, միջամուխ կ'ըլլան տնօրէնի և ուսուցիչներու ուսուցման կերպին ու մեթոտներուն, անոնց ունեցած մանկավարժական ուղղութեանց։

Ասիկա սխա՛լ է և չափազա՛նց վնասակար։

Պէ՛տք է, ամէն իրաւունք տալ տնօրէնին կամ ուսուցչական խումբին, որպէսզի, իրենք՝ իրե՛նց գիտցած ձևո՛վ ու եղանակներով վարեն մանուկներու դաստիարակչական, կրթական խիստ նուրբ ու դժուարին գործը։

Եթէ, անոնք, մէկ տարուայ ընթացքին, կարողացեր են իրապէս օգտակար ըլլալ դպրոցին ու աշակերտութեան, այն ժամանակ գործը, ինքնին մէջտեղ կուգայ և արձանի մը մերկութեամբ կը ցցուի բաց ճակատ, ամէնուն դիմաց։

Պէտք է ընդունիլ, որ ի վերջոյ, ամէն մէկ ճշմարիտ կամ սխալ գործ ու աշխատանք, երեւան կուգայ, ուշ կամ կանուխ։

Թաղական կամ հոգաբարձական մարմինները պէտք է մտահոգուին, պարտականութիւնը պիտի ունենան միայն և մի միայն մտատանջուելու դպրոցին նիւթական գործը ամո՛ւր հիմերու վրայ դնել։

Դպրոց մը, կրթական հաստատութիւն մը, որ ապահովուած է նիւթապէս, այն ժամանակ հրաշքը ինքնին տեղի կ'ունենայ, երբ մանաւանդ սերունդին գլուխը կանգած է փորձառու, ուսեալ վարիչ մը։

Երրորդ կարևոր հարց մը՝ որ սոսկ մանկավարժական է։

Պէտք է մէկ անգամ ընդ միշտ մեր դպրոցներէն վերցնել շատ մը թիւեր և առաւելապէս ծանրանալ ա՛յն նիւթերուն շուրջ, որոնք պիտի ուղղակի ի վերջոյ գոյութիւն եւ արժէք ունենան կեանքին մէջ։

Աւելորդ, վերացական, տղուն միտքն ու հոգին, երևակայութիւնն ու մարմինը մաշեցնող առարկաներու դասաւանդութիւնը վաղո՛ւց է վերջ գտած մանկավարժական նորագոյն մեթոտներով առաջնորդուած վարժարաններու մէջ։

Հայ վարժարաններու մէջ, հայ ուսուցիչն ու ուսուցչուհին՝ ամէն բանէ առաջ, գործնականութեան ոգի՛ն պիտի դրոշմեն մեր մատաղ սերունդի կամքին ու մտքին վրայ։ Պէտք է այս սերունդը վարժեցնել ինքնօգնութեան, ինքնամտածումի և տրամաբանելու աստուածային կարողութեան։

Դպրոց մը, որ կը պատրաստէ կրաւորական սերունդներ, որ զանոնք կը վարժեցնէ մեղկութեան, թուլութեան, ծուլութեան եւ դատարկութեան, իսպառ կը դադրի դպրոց ըլլալէ։

Դպրոցը՝ պորտաբոյծներ կամ աւելորդ «ուսումնականներ» չէ որ պիտի տայ ցեղին ու մարդկութեան։

Անիկա, ամէն բանէ առաջ պիտի մէջտեղ հանէ բարոյական լաւ անհա՛տը, նկարագրի տէր անձնաւորութի՛ւնը, նախ իր ցեղին, ապա, մարդկութեան մեծութեանն ու ազատութեանը համար պայքարող մա՛րդը։

Երկու մեծահռչակ դերասաններ Ա. Շահխաթունի եւ Ժան Միւրա։ Մեր անուանի արուեստագէտ հայրենակիցը սպահի զնդապետ ձիմի տարազով, որ գլխաւոր դերերէն մէկն է «Լա Շարբլէն տիւ Լիբան» ֆիլմին։

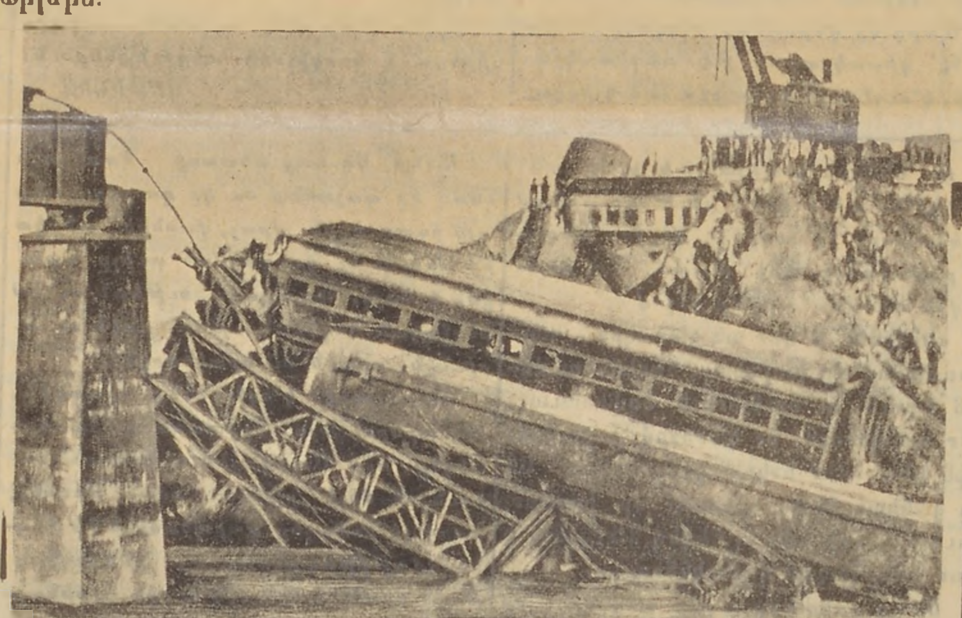

Լօս Անճէլոսի (Ամերիկա) եռանուոր կամուրջը՝ Արաեօ, որ վերջերս փլաւ եւ կառաշարը վար իյնալով 8 հոգի մեռաւ եւ 40 հոգի ալ վիրաւորուեցաւ։

ԿԵԱՆՔԻ ՄԱՅԻՍԻՆ

ԱՆՑԵԱԼԻՆ...

Պատմութիւնն այս կորսուած կը փորձեմ միշտ մոռնալ,
Թաղել զայն յուշերու դառնութեան տակ միայն,
Փետտել վարդն իր բոյրէն, թերթերէն սպիտակ,
Ցօղունով այս փշոտ պսակել զայն իսպառ։

Կը փորձեմ նո՛ր երազ ալլրումներ խօլական,
Կիրքն անսանձ երիվար կ'արշաւէ անդադրում,
Կը լսուին նուագներ, ծիծաղներ ալլրում,
Սարսուռով կը թրթռան ստինքներ յուսացայտ։

Գիշերներ՝ ծանրաբեռ յուշերով կորսուած,
Բաժակի մ'արիւնոտ քմայքին անձնատուր
Կը փորձեմ նոր յոյզեր, նոր աշխարհ մ'անծանօթ,
Մոռնալու ամէն ինչ, հին երգեր ու երազ։

Ընդունայն ապաշաւ, քանդելու բագինն հին,
Զո՛ւր ճիգեր կանգնելու խորաններ պլպլացող.
Պատմութիւնն անձեալի, լուսնակ մը նորոգուող,
Վայելքը՝ տժգունող աստղերն իմ երկնքին....

ԼՈՒԹԵՐ

Կեանքի մէջ շատ մը բաներու կարելի է թեթև և հարևանցի ակնարկ մը նետել ու անցնիլ։

Բայց, դպրոցական գործին հանդէպ ամենամեծ մեղքն ու ոճիրը գործած կ'ըլլանք, եթէ՝ անոր՝ մանուկի մը անտարբերութեամբ, եւ Տօն Քիշօթի մը արկածախնդրութեամբ նայինք ու անցնինք։

Նոր Սերունդին Սեռային Դաստիարակութիւնը

Պէ՞տք է քաջալերել երիտասարդներու վաղահաս սեռային յարաբերութիւնները։ Կամ ընդհակառակը պէ՞տք է ուշացնել որքան որ կարելի է, սկզբնական սէրը։

Հին ատենները՝ կանխահաս ամուսնութիւնը սովորութիւն էր եղած Եւրոպայի ինչպէս նաև Ասիոյ բոլոր երկիրներուն մէջ։ Ամուսնական օրինաւոր տարիքը 12—14 էր։

19րդ դարու ընթացքին և 20րդ դարու սկիզբը բոլոր քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ ընդհանուր և մեծ շարժում մը յառաջ եկաւ ուշացնելու համար կանխահաս ամուսնութիւնները։

Բայց վաղահաս սեռային յարաբերութիւններու մասին, ամուսնութենէ առաջ, մասնաւորապէս տղոց համար, տարբե՛ր է կարծիքը Տօքթ. Հէրշֆիլտի։

Լատինական կամ հարաւային երկիրներու մէջ, օրինակի համար, տղան կը սկսի իր սեռային յարաբերութիւնները ի գործ դնել շատ կանուխէն։ Այդ բանը անոր համար նոյն իսկ պատւոյ խնդիր մըն է...

Ո՛չ միայն իր ընկերակիցները, այլ, իր կրտսերներն անգամ, իրմէ տարիքաւորներն իսկ զայն կը մղեն ճաշակելու սէրը, երբ տղան դեռ չէ հասած ֆիզիքական կարողութիւններու առաւելագոյն չափին։ Այս սեռային կանխահաս և անկարգ յարաբերութիւններուն մէջ՝ նոյնիսկ ուզած են հարաւային ցեղի ֆիզիքական և հոգեբանական դրական առաւելութիւններու ազդեցութիւնը գտնել։

Մեր դաստիարակութեան ամենամեծ սխալներէն մին է քաջալերել կանխահաս սէրը՝ որ յառաջ կը բերէ շատ վնասակար արդիւնքներ։ Անոնք որ կը ջատագովեն այդ բանը, կը մոռնան շատ անգամ որ սեռային գործարաններու կատարեալ գործունէութեան մը համար, մարդը պէտք է իրագործած ըլլայ իր ոգեկան կարողութիւնը։

Արդ, կը յայտնեն որ 26 տարեկանի՛ն է որ մարդը կը հասնի մարմնական և ոգեկան կարողութիւններու հաւասարակշռութեան։

Այս պայմաններու տակ, սեռային յարաբերութիւնները ուշացնող մանկավարժութիւն մը չպիտի՞ ըլլար օգտակար, պէտք չէ՞ ուշացնել երիտասարդներու թէ 20 տարեկանէն յետոյ է միայն որ կը մանեն չափահաս մարդու սահմանէն ներս և որ, կանխահաս սեռային կեանքը շատ շուտով կը հատցնէ, կը մաշեցնէ մեր մարմինը, պառաւցնելով մեր կեանքը։

Մէկ բառով [illegible] սէրը շատ անգամ արգելք կ'ըլլայ մեր երիտասարդներու ոռակական սէրին։

Այս առթիւ, տեսնենք ի՛նչ կը խօսի բրոֆ. Հիրշֆէլտ։

«Շատ բացայայտ է որ սեռային կեանքը, սկզբունքով պէտք չէ սկսի քանի՛ դեռ մարդուն ֆիզիքական գործարանները չեն հասած որոշ հասունութեան մը։

Կանխահաս սիրային յարաբերութիւնները պէտք չէ գովել կամ քաջալերել։ Ֆիզիքական կամ սեռային հասունութիւնը՝ տեղի չունենար արագօրէն։ Անիկա պէտք կ'ունենայ տարիներու։ Արդ, սեռային բնազդը կ'արթննայ աւելի առաջ երբ դեռ տղու ֆիզիքական և սեռային գործարանները չեն աւարտած իրենց կատարելութեան կամ հասունութեան յեղաշրջումը։

Պէտք է խոստովանիմ իմ կողմէս, որ ես սկեպտիկ եմ այս խնդրոյն առթիւ մանկավարժութեան տուած արդիւնքներուն մասին։ Ինչպէ՞ս ուշացնել առաջին սէրը, տղուն սկզբնական և կանխահաս սիրային յարաբերութիւնները, երբ բնութիւնը ինքն է որ կը հրաւիրէ պատանին՝ ճաշակելու սիրո՛յ պտուղէն։

Պէտք չէ հաւատալ պատրանքներու։ Պէտք չէ կարծել որ կարելի չէ հեռու պահել երիտասարդ մը սեռային յարաբերութիւններէ, մինչև իր 21 տարեկանին։ Սակայն, ներկայիս շատ մը դաստիարակներ կըսեն, որ այդ բանը կարելի չէ։ Եթէ նոյն իսկ այդ բանը կարելի ըլլայ զարգացած, բարձր դասակարգի պատկանող երիտասարդներու համար, կարելի չէ միւս կողմէն ժողովրդի զաւակներուն համար։ Գիտցէք որ ես կը խօսիմ միայն իմ փորձառութիւններուս վրայ յենուած։ Բոլոր երկիրներու մէջ և բոլոր կլիմաներու տակ, երիտասարդները, ժողովրդական խոնարհ դասակարգին պատկանող տղաքը, շատ կանուխ ժամանակէ սկսեալ, ի՛նքզինքնին յանձնած են սիրային կեանքի և ես չեմ գտներ ոչ մէկ միջոց, ոչ մէկ հնարք՝ զանոնք ետ կեցնելէ այդ բանէն։

Ես կը խորհիմ միմիայն տղոց մասին։ Գալով երիտասարդ աղջիկներու, պէտք է ըսել որ պահպանումի բնազդն ու խոհեմութիւնը շատ ուժեղ են՝ ասոնց մօտ։ Այս ուժերու շնորհիւ, երիտասարդ աղջիկները չեն կրնար առնել վճռական քայլ մը, մինչև որ հակառակ իրենց կամքին, չիյնան վտանգին մէջ։ Պէտք է գիտնալ որ, հասարակ և համեստ դասակարգի պատկանող երիտասարդ աղջիկը՝ ո՛րքան ալ աչքը բացած ըլլայ, կը վախնայ զաւակ ունենալէ, որուն դժուարութիւնն ու փորձերը աւելի լաւ գիտէ քան քաղքենի, հարուստ դասակարգի պատկանող աղջիկը։

Ասոնք ըսելէ յետոյ, ամէն տեսակ դաստիարակութիւն՝ որ կը ձգտի սանձելու երիտասարդներու մօտ, սեռային հաւասարակշռութիւն մը, ցանկալի է և օգտակար։ Բայց ինծի կը թուի թէ՝ լաւագոյն դարմանը ամուսնութիւնն է երկու երիտասարդ էակներու միջև։ Այսինքն 20 տարեկանին պէտք է ամուսնացնել տղան և աղջիկը։ 20 տարեկանի՛ն է որ տղուն թէ աղջկան մարմնական մեքենականութիւնները կը յարմարին մեծ առաձգութեամբ, սեռագործական պաշտօններո՛ւն կամ գործողութիւններո՛ւն։ Եւ շնորհիւ այս ամուսնութեան, աղջիկները հեռու պիտի մնան պոռնկութենէ, անբարոյական կեանքէ, զանազան մոլութիւններէ։

Տղաքն ալ պիտի ազատուին շատ մը ջղային, հոգեբանական և բարոյական հիւանդութիւններէ, ախտերէ, անկարգութիւններէ»։

Ասոնք, խօսքերն են անուանի գիտնական բրոֆէսոր Հիրշֆիլտի։ Մարդ կը զարմանայ այս գիտունին ունեցած իմացականութեան ազատ թռիչքներուն վրայ։ Այս մեծ գիտնականը վերացումներու և վերացականութեան երբեք ալ գերին չէ եղած և չէ։ Ինչ որ զինքը կը հետաքրքրէ, այդ՝ տեսութիւնը (théorie) չէ, այլ, կեա՛նքը։

Անոր համար ամէն ինչ հիմնուած է փորձառութեան և գործնականութեան վրայ։ Անոր համար, ամէն բանի մէջ, վերջին խօսքը արտասանո՛ղը բնութի՛ւնն է։

Անիկա կը հաւատայ բնազդի ուժին, անոր անհուն կարողութեանը։ Անիկա կը հաւատայ ստեղծագործութեան, կամ ծնունդի անյեղլի օրէնքներուն։

Իր երկա՛ր ճամբորդութիւններէն, կատարած քննութիւններէն ու տպաւորութիւններէն յետոյ, անիկա վազուած է

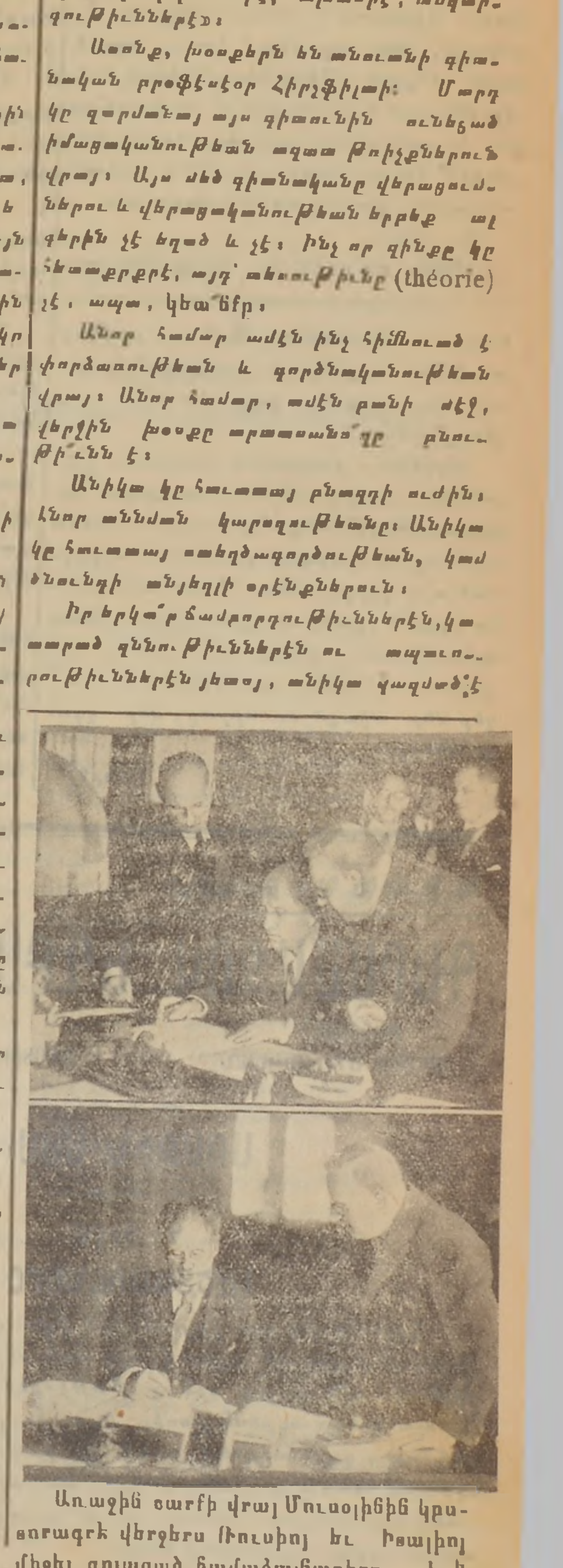

Առաջին շարքի վրայ Մուսոլինին կստորագրէ վերջերս Ռուսիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ գոյացած համաձայնագիրը. իսկ երկրորդ շարքի վրայ ռուսական դեսպանը կ'ստորագրէ միեւնոյն դաշնագիրը։

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

14 ՔԵՐԹՈՒԱԾ

Գրեց՝ ՆԻԿՈՂՈՍ ՍԱՐԱՖԵԱՆ — Փարիզ, 1933

Բանաստեղծը, ինկած հեռաւոր ժողովուրդի մը՝ հեռաւոր յոյսի հարուստ և գեղեցիկ ոստանին մէջ, կ'ունենայ՝ խոր վիհին յատա՜կը իր կուրծքին՝ թախի՜ծ, քախիծ։ Ան՝ տարբեր տարբեր ու տարօրինակ նժդեհ մըն է այդ օտարական լոյսերուն դէմ դժխեմ։ Արժառախիլ, հրաշք մ'ը՝ անկէ իր կուրծքին տակ արծիւներու նման կը թևթափէ։ Ու անկեան գրոշակներով զարդարուած մայրաքաղաքին նուագներն ու երաժշտութիւնը, կարծես, քերթողին համար դիւժակ կ'արտասուեն, չարչարելու աւելի խստութեամբ անոր հոգին՝ որ հառաչանքներ միայն ունի իր օրաին խորերը և կուրծքին տակ։ Որովհետև, եթէ բանաստեղծին հոգին ամէն վայրկեան կը նուաղի ու կը բոնկի, պատճառն այն է, որ կանգնո՜ծ այդ պերճ ոստանին հրապարակներուն վրայ չքեղ, կը նախանձի՜, կը նախանձի՜... Ցայրը կ'ունենայ յանկարծ իր աղաս հայրենիքին ազատութիւններուն ու ճոխութեանց և անոր հանդէպ ունեցած սէրը՝ զինքը կը մղէ նախանձական ալիքներով փրփրո՜ւն ժրվէժներու...

Ազատութեան տօն է։ Յուլիս 14։ Հոգեհանգիստ, ստղանցք. Թնդանօթներ։ Յաղթական կամար։ Մեծ ժողովուրդ մը՝ կը փառաբանէ իր մեռելները բոլոր։ Ահա՛, կուգա՜ն, կ'անցնի՜ն Փարիզի հրապարակներէն, լայն փողոցներէն ռազմիկնե՜ր, վիրաւորնե՜ր։ Սաւառնակներ, սուրեր, փողեր, դրօշակներ ու ամբոխներ կը չողա՜ն, կը չողա՜ն։ Հայրենիքին համար մեռնող հոգիներու բոցը՝ յաղթական կամարին տակ կը վառի։ Ու սիրտը քերթողին՝ կ'երգէ աչքերը գամած Արևելքին՝

— Կարելի չէ, կարելի չէ չյիշել քեզ, ցեղ իմ, Օ՜, արիւն։

Օտար, եռապատ այդ ամբոխին խինդն ու ուրախութիւնները կը ջլատեն քերթողը՝ որ ունի կարօտ՝ արտասուք և հզօր, իր հայրենակա՜ն ամբոխի՜ն ու երկրի՜ն։ Ու անիկա յանկարծ փափաքը կ'ունենայ դուրս գալ, ցցուիլ ծովածաւալ այդ գլուխներուն վրայ, անոնց յիշեցնելու նաև մեր ա՛լ մեռելները բոլոր, բոլո՜ր։ Կը կամենայ յիշեցնել անոնց՝ մեր ա՛լ սեխլները հայրենապաշտ և գեղեցիկ, որոնք՝ այդ հոգիները աբինողու, չուզեցին, չուզեցին տեսնել բնաւ։

Ահա՛, ահա՛, բանաստեղծն է գործածող, որ իր հզօր երևակայութեանն ու մաքին ուղիեր կը բերէ սահո՜ղ. վիժո՜ղ յոյսերը մեր, հողերը մեր Թափօ՛ւր, աւերո՛կ և զաւերներու պէս Թափառական ու հողմավար զանգերը Տէր-Զօրի, Արաբական անապատներու։ Կը վերյիշէ, իբրև փչրանք, իբրև ոգի և իբրև աւելորդ մթերք նաւակներով ծո՛վը Թափուած մանուկնե՜րն ու կոյսե՜րը մեր և զահավիժող ամբոխ հեգ, որ կոյուղիէ՛ ջուրի նման քչուա՜ծ է դէպի անապատ, զայն տեղցելո՛ւ, տեղցելո՛ւ...

Եւ յետոյ,

«Պէտք գա՞յ։ Օր մը, մե՛կը մեր որբերէն, պիտի ճչա՞յ, թշնամիին արօրին ցակ ցցուող անմեղ ոսկորին պէս։ Օր մը, մէկը՝ փոսփորափայլ ու հրաշեայ՝ պիտի կանգնի՞ ապագայ մարդկութեան դէմ. աշխարհի դէմ բողոքելու՞ որ մեզ խաբեր է ու տանջեր։ Օր մը մէ՛կը պիտի հասնի՞, որ խաղաղի սիրտս ուր, յուռ՝ կը նզմուին այնքան ոսկեր։ Օր մը՝ մէկը պիտի կանգնի՞ իր հասակով դիւցազնի, որ ես անոր ձայնին ի յուր՝ ուրախանամ, տեսնեմ անգամ մըն ալ պայծառ՝ այն՝ որ հզօր՝ շողաց երբեմն, իմ մանկական աչքերուս դէմ՝ որպէս հրաշքի, հերոսներու, հսկաներու լուսէ աշխարհ»:

Ու կրկին յիշել յետոյ մեր միլիոնաւոր մեռելներն ու նահատակները, մեծ ողբերգութիւնը հայկական, բանաստեղծը կը շարունակէ ուժեղ գրիչով մը.

— Օր մը մէկը պիտի սուրա՞յ ռումբի նման հրահոսան ու որոտում՝ որպէսզի մեզ հեգնող մարդիկ իմանան թէ՝ վախութիւն չէր բնաւ, երբ մեր ցեղը... սփռո՜վ տարաւ զարհուրանքը այդ դիւային, որ ընկզմեցաւ խաղաղաեր՝ աստուածային յոյսին հիւ։ Ճակատաբաց՝ օր մը մէկը պիտի ելնէ՞ պոռալու՝ որ մեր ազգը՝ պզծի՜կ, փլած, եւ բոլորին կողմէ լքուած՝ աւելի՜ շատ զոհեր տուաւ ու հերոսներ աւելի մեծ, աւելի բիրտ դեւեր ճզմեց, յաղթանակներ տարաւ արդար...

Բանաստեղծը, որ հաս կ'երգէ միայն ցեղին սիրտը, չի կրնար մոռնալ բոլոր այն անարդարութիւնները, որոնք գործուեցան Հայոց ժողովուրդին հանդէպ՝ Արևմուտքէն և Արևելքէն...: Եւ զարմանալի ուժգին չեչտով մը, իր խօսքը կ'ուղղէ նոր սերունդին, մեր նորագոյն երիտասարդութեան, պահանջելով որ յառաջ նետուի իրմէ հզօր երգերով երգելու մեր այս գորը՝ այլասերած. Նախած և խառվ։ Արուեստագէտը, տեսէք, ինչպէ՞ս կը պատմէ այն՝ որուն նման ոչ մէկ գար, ոչ մէկ ցեղ ու ժողովուրդ է է տեսեր:

Մեր նիգերը անցան ի զուր, գլացուեցան։ Մեր կողերը ընկղմեցան հրակործան։ Ու անոնց հետ, անոնց պէս, լեռնէ ի լեռ գաղթական, ժամու դուռնէ ժամու դուռ, մենք փլեցանք, դիզուեցանք մեր սարսափին անձնատուր։ Ծալլուեցանք մենք՝ մեր վրայ, թաւալեցանք դառնագին, մեզ հրեհեղ մալարման, հանգիստներու պէս ցրմուած խռոսեցաւ մեր հոգին, հայը հայուն եղաւ թոյն...

Մեր կորովը կեանքի, զոր ոչ մէկ բիրտ արշաւանք, մահացու ոչ մէկ հարուած կրցաւ ճանճել, ներփինցեր է խեղդ. ճորեն։

...Կեռագիծ կեռ մը սող՝ եղբայրութեան առաքինի ֆիչ մը նուր, համախմբում մը ընդհանուր...

Մեծ պատերազմի և յետ—պատերազմեան մեր զինուորական և քաղաքական այս գաղթաշխարհի մեր ներկայ կեանքի ողբերգական և դժնէ կողմերն է, որ ապաղանդաւոր բանաստեղծը ներկայացուցեր է քանի մը տողերու մէջ, ամփոփ, ուժգին, հատու և յուզող գրիչով մը:

Արուեստագէտը այն տառապանքին որդին է, Արդարութեան, Համաշարութեան և Ազատութեան անպարտելի Սուրն է Ան՝ որ պիտի անխնայ հարուածէ բոլոր անոնք, որոնք մարդկային խաղող, աշխատաւէր և ազնիւ կեանքին դէ՛մ կը կանգնին իրենց դժոխաստիպ վայրագութիւններով ու բարբարոսութիւններով։

«Մեր հոգերուն հիմնայատակ, վայր ագաբար եփրած, վաս ու մարդկութեան մակերոյթին ի՞նչպէս կրնանք ձեռք երկարել մեծրմաբար, այս չարիքին վերջ, ցակալին, որ անարգանք մ'է առ յաւէտ քաղաքակիրթ մարդոց համար»։

հսկայ և անսահման որմանկար մը (հատոր) որուն քանի մը պատկերները միայն կարողացանք ցոյց տալ մեր ընթերցողներուն։

Ազգերու, բարբարոս ցեղերու, կրօններու, սովորութեանց, բարքերու քաղաքակրթութեանց ի՜նչ գիտական չափն մըն է, յարգելի գիտականին կազմած այդ գիրքը։ Անոր Թարգմանութիւնը որքան օգտակար պիտի ըլլայ։ Անոր ամբողջական ընթերցումը՝ որքա՛ն, որքա՛ն պիտի կրթէր, զարգացնէր և յուզէր մեր միտքն ու սիրտը, մեր զգացումները։

(Վերջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԿՈԿՈՐԴԻԼՈՍԻ ԱՐՑՈՒՆՔՆԵՐ

Պոսթոնի մէջ մեռեր է Խորէն Մ. Վ. Լազարեան որուն գրած Արձանակամ գրքին մասին ալ գրախօսական մը գ՛ե. տեղեկցինք «Ազդակ»ի էջերուն մէջ, ամէ տարի։

Հանգուցեալը՝ Բարեգործականին է կտակեր իր խնայած դրամին մեծ մասը 7000 տոլար։

Տիրայր Մ. Վ. Մարգարեան, որ անցեալ տարի մեռաւ, աւելի կարևոր գումար մը ձգեր է դարձեալ Բարեգործականին։

Այս լուրերուն վրայ «Ցառաջ»ի Վահէն՝ «Կեցցէ՝ Փիլոնը», վերնագրով ասմամ մըն է գրեր Թերթին առաջին էջին վրայ, յայտնելով իր զարմացումը թէ ինչպէս կրնան ըլլալ որ եկեղեցականներ կուշտ ու կուռ կ'ապրին, առհասարակ քանակութեամբ դրամ կը դիզեն կամ կը խնայեն իսկ անդին բազմաթիւ մտաւորականներ չեն կրցած ա պահովել մինչև իսկ ամենէ սոսկ կարգով թաղուելու դրամը։

Այս խնդրոյն շուրջ, մենք տարբեր կարծիք ունինք և կ'ըսենք՝ Նայած՝ մտաւորականի, Նայած՝ հոգևորականի...

Այսինքն՝ մտաւորականներ ալ կան՝ որոնք հարստացած կը մեռնին կամ հոգևորականներ ալ կան որոնք անօթի փորով կը մեռնին առանց սանթիմ մ'ունենալու իրենց գրպանը։

Խնդիրը ուրեմն մտաւորականի կամ հոգեւորականի վրայ չի դառնար, այլ, մարդու։

Բայց Վահէի գրութեան մէջ ուրիշ կէտ մը եւ կայ որ մեր ամենախոր զարմանքին առարկայ ըրինք, դժբախտաբար։

Գ. Վահէն կը ցաւի որ կարգ մը հայ մտաւորականներու կարգին «Մնացորդաց»ի հեղինակը եւ «կը տանջուի եւ, ապաւէն աշխատանքի մը բոլոր դառնութիւններուն, ապրելով օրը օրին։ (Ընդգծումը մերն է)

Լուկան, աղերսող, թշուառ ու ցնցոտիապատ մուրացկաններ կան փողոցներու անկիւնները, որոնք երբ տեսնէք, ձեր մեղքնա՛լը կուգայ, կ'ուզէք ձեր գրպանը ի՛նչ որ կայ՝ տա՛լ անոնց։ Բայց ձեր արդար բարկութիւնն ու անկեղծ ցասումը չէք կրնար զսպել, երբ կ'իմանաք ի վերջոյ որ մերին կարծեցեալ մուրացիկը դրամատան մէջ հնչուն ոսկիներ ունի պահած։

Մարդ կը զարմանայ ուղղակի, երբ Վահէ՝ գիտակցաբար, թէ անգիտակցաբար, կ'ուզէ այն իսկապէս մեծ և իսկապէս տառապող մտաւորականներու կարգին դասել նաև հեռաւոր ու մենաւոր գիւղերէկ կղզին, իր վիլլային մէջ իշխանօրէն ապրող, օրը հազիւ մէկ կամ երկու ժամ դաս տուող և Եւրոպայի մը նման գրականութիւն ընող ու դրամ շահող, (դպրոցի իր փայլուն ամսականներէն զատ) հռչակաւոր իր «Թշուառութիւնը» ողբացող Քիւֆճեան Յակոբը։

Անցեր է այն շրջանը երբ խնամիական հայրենակցական կապերը այնքան տուներ կը քանդէին ի վնաս ազգին, հասարակութեան։

Մենք երբեք չենք կրնար Օշականի մը կեանքը բաղդատել Շանթի մը, Տիրանեանի մը, Սրենցի մը և Շամանճեանի մը նիւթական կեանքերուն հետ։

Կարելի է ըսել որ Օշական մեր նիւթապէս ապահովուած հազուագիւտ մտաւորականներէն է:

Ու, թող, տարր անոր մօտ, կոկորդիլոսի արցունք չթափէ։ Ա՛լ բաւական է...

Վահէն ծանրօրէն յարձակում կը գործէ մեր եկեղեցականներու վրայ։ Մենք չէ որ պիտի ուզէինք անոնց պաշտպան փաստաբանի դերը ստանձնել։ Բայց իրականութիւնն ու ճշմարտութիւնը կը պահանջեն, որպէսզի ընդունինք որ կէտը թէ՝ մեր կղերականներէն շատեր մեռնելէ յետոյ, իրենց դրամները ազգին կը նուիրեն։ Այդ դրամները շատ անգամ ալ, իրաւունքով կը ձմռան վանքերու, որոնց կրթա-մշակութային կատարած դերը միշտ յայտնի է եղած մեր մէջ։

Մենք, քանի՜ քանի՜ հարուստ մտաւորականներ գիտենք, որոնք մեռնելէ յետոյ սանթիմ մ'իսկ չեն նուիրած իրենց ազգին կամ ազգային որևէ բարեսիրական և կրթական հաստատութեանց։

Ո՞վ կրնայ ըսել թէ Խրիմեան Հայրիկ և անոր նման բարձր եկեղեցականներ ինչպէ՞ս կ'ապրէին նիւթական անձուկներով։

Պատմութիւնը դեռ ա՛յնքան թարմ է և կենդանի։ Կրնա՞ք մեզի ըսել թէ հայ երաժշտութեան մեծ վարպետը՝ Կոմիտաս Վարդապետ, ինչպէս է ապրած իր ուսանողական և ոչ ուսանողական կեանքի ընթացքին։

Շիտակը, սա է որ մեր մէջ կարգ մը մտաւորականներ, հակառակ իրենց նիւթական առնելի պայմաններուն՝ նորէն անգամ լացեր են, աղերսեր են և միշտ կեղծ մուրացկանի արցունքներ են թափեր։

Այլևս մենք չենք հաւատար այդպիսիներու կոկորդիլոսի արցունքներուն։

ԱՐՄԻՆԻԱ

Ու Նեմեսիսի պատժիչ և բիւր անգամ օրհնուած հոգին՝ քերթողը կրելով ամենախորը իր հոգիին, վերջին անգամ կը բացականչէ հզօր թափով մը, բոլորովին անձնաւ արդար ճիչով մը՝

«Երկինքին ի վեր ան գ'երազեր սաւառնակով մը խոյանալ, հոգիներու մեկին ծփուն ու ցանցերուն ծովածաւալ, մեր պայծառին, որ կարօտով կը թափառին դեռ, մեր երկրին վրայ աւեր։ Ան կը ցանկար ետեւ պասցնէ մը խաւար, ծուխ, կագի սփռել ճեղեղ մ'երկինքին ի վար մոնկոլական վիժուկներու...

Մենք ըսեր ենք ուրիշ տեղ մը որ մեր անհաւար դժբախտութեանց պատճառը երեք է Ա. Թուրքը, Բ. Արևմուտքը և Գ. Մենք։

Բանաստեղծ Նիկողոս Սարաֆեան այս երեք թշնամիներուն դէմ ալ պողպատէ ծանրութեամբ և ուժգնութեամբ ցասում և բողոք ունի հաւասար:

Հայոց ժամանակակից և երիտասարդ բանաստեղծութեան սիրահայեաց և գեղեցկատեսիլ պարտէզին մէջ նոր ծառ մըն ալ աւելցեր է Նիկողոս Սարաֆեանի 14 քերթուածներով։

Մենք կը սիրենք ու կը պաշտպանենք այդ ծառը, որովհետև անիկա մեզի կ'ընծայէ բոլորովին թարմ, նորաձև և մշտադալար ճիւղեր ու տերևներ։

Մենք, Սոսեաց անտառի ծառերուն նման կը պաշտենք ու կը գուրգուրանք այդ հատորիկին վրայ, վասնզի անիկա իր անմահ ու զարգացման ուժը սատցեր է հայկ. հաւաքականութեան ու ամբողջական հոգեբանութեան ծոցէն ու որինէն, սրտէն ու երակներէն։

Եղբայրօրէն կ'ողջունենք արտագին, մեր օրերու այս երիտասարդ բանաստեղծը, որը Ապագային և Աստուածներուն հաճելի ըլլալու համար, մեռնելէ առաջ չէ մտածեր վարպետօրէն իր մատներով թրթռացնելու այն քնարը Գող թան՝ որուն ամէն մէկ լարին մեռնելը ցանցառ է ուղղակի և սակայն Աստուածային տանջանք...

Ահա այդ աստուածային տանջանքն է որ բանաստեղծին ունեցած յառեղութիւնը կը փոխադրէ դէպի՝ լուսաւոր ապագան, հայո՜ւն ապագան...

«Մեծ Արեւը որ պիտի գայ Արեւելքէն:
Նոր խորհուրդներ ծփլ կը ենենէ
ալիքներով առհաւական,
Սիրտս կը զգայ ուրախութիւն մը յղի կեռոյ.
Կարելի չէ, կարելի չէ չյիշել քեզ՝ օ՜ Արիւն...»

Պատրա՛ստ ենք բանաստեղծին հետ զգալու այդ բոլորը, այդ բոլորը...

ԱՐՍԷՆ ԱՃԷՄԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՉԵԿԱՅԻ ԶՈՀԵՐԸ
18 ԸՆՏԻՐ ՀԱՅԵՐ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԱԾ

«Յուսաբեր»ի ամենավստահելի աղբիւրէ կը տեղեկացնեն, թէ Չեկայի կողմէ վերջին մէկ քանի տարիներու ընթացքին գնդակահարուած են հետևեալ 11 ընտիր հայերը, բոլորն ալ գործիչներ (Զանգեզուր)։

1. Յովսէփեան Նիկողոս, 2. Միրզաեան Կարապետ. 3. Տոռուզեան Արշակ, 4. Աստուրեան Մեսրոպ, 5. Մերուժեան Գեղամ, 6. Մինասեան Զաքար, 7. Տատունց Տիգրան, 8. Օրդկանց Մեսրոպ, 9. Պարոնեան Արմենակ, 10. Մաշուրեան Աստուածատուր, 11. Գուլաստեան Արտաշէս։

Առանցմէ զատ Զանգեզուրի Խանածախ գիւղէն գնդակահարուած են հետևեալ 7 հայերը.—

1. Թունունց Ռաֆէլ, 2. Թունունց Սամսոն, 3. Թունունց Սուրէն, 4. Փարունց Բագրատ, 5. Սարգիսեան Սիմոն, 6. Սարգիս Սարիբարու, 7. Մելիք Եոլչեան—Շամիր։

ՄԵԾ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ ՄԸ

Թիֆլիսի «Պրոլետար» Թերթը մեծ գովեստով կը խօսի երաժշտի մը մասին, Կոստանդին Սարաջև, փակագծի մէջ գրելով Սարաջեան։

Սարաջեան բնիկ Թիֆլիսցի է։ Աւարտած է Մոսկուայի երաժշտանոցին ջութակի և երգահանական տեսութեան բաժինները։ Յետոյ անցնելով Լայփցիկ, կը հետևի Արթուր Նիքիշի նուագախմբերը վարելու յատուկ դասընթացքին։ Այնուհետև Մոսկուայի մէջ կուտայ սիմֆոնիք համերգներ, ղեկավարելով խումբերը։

1926ին կ'անցնի արտասահման, եւ Փրակայի ու Վիեննայի մէջ մեծ յաջողութիւն կը գտնէ իբրև նուագախմբի վարիչ:

Ներկայիս Մոսկուայի երաժշտանոցի փրոֆէսորներէն է: Սարաջեան առաջինն է որ Ռուսիոյ մէջ կը հիմնէ նուագախմբի ղեկավարութեան դասարան մը։ Մոսկուայի երաժշտանոցին այդ բաժինէն շրջանաւարտ եղած աշակերտները հիմա կը գործեն երաժշտական զանազան հաստատութիւններու մէջ։

Մոսկուայի «Էնթիոնիք ընկերութիւն» կը կրէ Փրոֆ. Կ. Սարաջեանի անունը:

ՇՔԱՆՇԱՆ Պ. Դ. ԴԱՒԻԹԵԱՆԻՆ

Պարսից Կրթական Նախարարութիւնը, գնահատելով հնդկահայ բարերար պրն. Դաւիթ Դաւիթեանի Թէհրանի Հայկազեան դպրոցին ըրած 150,000 ռուփիի նուիրաբերութիւնը, տուած է «Էլմի» շքանշանը։

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

Հայաստանի ջրային վարչութիւնը ծրագրած է օգտագործել Ղարասու—Զանգիբասար հարթավայրերու մէջ գտնուող 20,000 հէքթար հողամասը։

Այդ հողին մէկ մասը, մօտ 8000 հէքթար, մինչև հիմա չէ օգտագործուած, հանքային ըլլալուն պատճառով։ Մնացած մասը թէև օգտագործուած է. բայց ցած բերք կուտայ, ոռոգումը կանոնաւոր չըլլալուն համար։ Եթէ բարեկարգուի ոռոգման ցանցը եւ չորցուին ճահիճները, կարելի պիտի ըլլայ օգտագործել այդ հողերը և բարձրացնել բերքը:

Այս ձևով պիտի վերնայ նաև մալարիան։

ԳԱՂՈՒԹԱՀԱՅ

ՀԱՅ ՄԸ ԿԸ ԹՈՒՆԱՒՈՐԷ ՈՒՐԻՇ ՀԱՅ ՄԸ
50,000 Ֆրանք ապահովագին ստանալու համար

Մարսէյլէն կը հեռագրեն Հավասի, սեպտեմ. 5 թուականով.—

Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց հայ կօշկակար մը, Գրիգոր Գրիգորեան, 25 տարեկան, որ կը բնակի Րիւ Նասիոնալ և որ 50,000 Ֆրանքի ապահովագրելէ յետոյ իր հայրենակից Հէքիմեանը, փորձած էր Թունաւորել զայն։ Հէքիմեան հիւանդացաւ ութ օրի չափ, բայց աղէկցաւ և դառ բացաւ։

«Լը Փոթիթ Էնփ Թիթոկիրը հետևեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ այս դէպքի մասին.—

Մարսէյլի ոստիկանութիւնը երևան հանեց ապահովագրական խարդախութիւն մը, Թունաւորման փորձով: 50,000 Ֆրանքի ապահովագին մը գանձելու համար, հայ կօշկակար մը, Գրիգոր Գրիգորեան, որ կը բնակի 49 Րիւ Նասիոնալ, փորձած է Թունաւորել իր բարեկամը և հայրենակիցը, Վասպուրական Հէքիմեան, 58 տարեկան, գիշերապահ Օթէլ Տամարի մէջ։

Ապահովութեան տեսուչը ծանօթանալով գործին, կանչել տուաւ գիշերապահը, որ հետևեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

— Վերջերս Գրիգոր ըսաւ ինծի։ «Շատ բարեսիրտ պարոն մը կը հետաքրքրուի քեզմով, կ'ուզէ 11,000 Ֆրնք. տալ քեզի, բայց մէկ պայմանով,— պէտք է որ բժշկական քննութիւն մը անցնէք»: Համաձայնեցայ, առանց շատ հետաքրքրուելու այս տարօրինակ առաջարկով: Գրիգորի եղբայրը եկաւ յաջորդ օրը և զիս տարաւ բժիշկի մը քով որ յարմար գտաւ կեանքի ապահովագրութեան համար։ Միւնոյն օրը, իրիկուան, Գրիգոր եկաւ զիս գտաւ պանդոկին մէջ եւ ըսաւ. «ընդունուած ես, բարեբարդ պիտի վճարէ դրամդ»։ Դարձը զուարճացուցած մեն մը, յետոյ, տուաւ մը հանդիպեցայ Գրիգորի որ չափալայով հաց մը հրամցուց. բայց, հազիւ առաջին պատառը կլլած, բուռն ցաւեր զգացի եւ սկսայ փսխել: Հինգ օր հիւանդ պառկեցայ եւ բժիշկը քննելով հաստատեց թէ Թունաւորուած եմ։ Գրիգոր յետոյ անուշեղէններ հրամցուց, բայց մերժեցի։

Ս.Յ.Քոյրերու Սրբոց Հռիփսիմեանց վարժարան

Անարատ Յղութեան Քոյրերու «ՍՐԲՈՑ ՀՌԻՓՍԻՄԵԱՆՑ» Հայ — Կաթողիկէ վարժարանը պիտի վերսկսի իր տարեշրջանը մերձակայ 6 Հոկտեմբերին։

Հայ — ազգային ուսում եւ դաստիարակութիւն կը տրուի հոն և առանձին խնամք կը տարուի աղջկանց բարոյական ու տնտեսական կրթութեան։

Օդաւէտ ու բարեզարդ պարտէզի մը մէջ զետեղուած են կրկին վարժարանները բարեկեցիկ եւ աղքատիկ դասակարգերու աղջկանց համար։

Առաջնոյն դասընթացքը մանկապարտէզէ զատ ունի Նախապատրաստական, Նախակրթարան և միջին շրջաններ, 6 կարգի տարիներու բաժնուած։ Կ'ուսուցուին գիտութիւններէ զատ չորս լեզուներ. Հայերէն, Ֆրանսերէն, Արաբերէն եւ Անգլիերէն։ Ձեռագործի ճիւղը մասնաւորապէս խնամուած է և այս տարի ջրանկարի պիտի աւելցուի հերանկար (Pyrogravure) և ծեռադրոշմանկար (Repoussage), Դաշնակ, երգեցողութիւն և մարզանք կ'ամբողջացնեն վարժարանի գործը:

Աղքատիկ դասակարգի համար սահմանուած վարժարանն ալ գրեթէ ձրի ընդունելութեան պայմաններով՝ հանդերձ՝ ունի 4 կարգ դասընթացք տարրական և Նախակրթարանի շրջանի։ Կ'ուսուցուին հոն երեք լեզուներ. Հայերէն, Ֆրանսերէն, Արաբերէն, ասեղնագործութիւն երգ եւ մարզանք։

Ազգայիններու գնահատանքը վարժարանիս հանդէպ կը քաջալերէ Վարչութիւնը ակնկալելու յաճախութիւնը միշտ աւելի բազմաթիւ աշակերտուհիներու, քանի որ Արեւմտեան ու այժմէական առաւելութիւններուն հետ կը ներկայացնէ նաեւ ազգային կրթութեան ու բարձր բարոյականի ամէն պայմանները։

5—8 — ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴԱԿԻ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԳԱՐԱՄԱԶՈՎ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ

Թարգմ. ԵՂԻՇԷ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ — Հեղինակ ՖԻՈՏՈՐ ՏՈՍԹՈՒԵՎՍԶԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Գ. ԳԻՐՔ

ՀԵՇՏԱՄՈԼՆԵՐԸ

Հաշուեց թէ այս վայրկեանին Իվան Ֆիոտորովիչ, հօրը կողմէ վար ղրկուած ըլլալով, այդ տան մէջ չէր։ Գալով Տիմիթրիի, ա՜ն ալ չէր կրնար Գաթերինայի տունը ըլլալ։ Ալիոշա կրնար ուրեմն խօսիլ ՝կատարեալ առանձնութեան մէջ, բայց զայն տեսնելէ առաջ, կը փափաքէր խօսիլ Տիմիթրիի հետ։ Ո՞ւր գտնել զինքը։ Խաչ մը հանեց ժպտելով, «անթարգմանելի» ժպիտով մը, ու հաստատ քայլերով ուղղուեցաւ դէպի զարհուրելի էակը։

Ճամբան կարճեցնելու համար, անցաւ գրեհներով կըրբառուած պարտէզներէ։ Աչքին զարկաւ բանջարանոց մը, մեծադղորկ ու չորս պատուհաններով տուն մը տառրոտը, բանջարանոցին բարձրութեամբ վերցաւ գլուխը ուշադրութեամբ... ցանկապատին միւս կողմը, բանջարանոցին մէջ, հողի բարձրութեան մը վրայ, ոտքի կը կենար իր եղբայրը, Տիմիթրին, որ շարժուձեւերով զինքը կը կանչէր, առանց խօսելու, յայտնապէս մէկու մը կողմէ լսուելէ վախնալով։ Ալիոշա անոր վազեց։

— Բարեբաղդաբար առաջ գիս, այլապէս սրիպուած պիտի ըլլայի պոռալու, մրմնջեց Տիմիթրի մեղմաձայն: Անմիջապէս ցանկապատը ցատկէ...։ Ինչպէ՜ս ալ լաւ զուգադիպեցաւ, ես ալ քու վրադ կը մտածէի։

Ու Միթիա, իր Հերակլեան ձեռքով, վերցուց Ալիոշայի բազուկը ու օգնեց անոր որ ցատկէ։

— Հիմա, երթա՜նք, յորեկ ուրախութենէն վերցուած։

— Ո՞ւր, շշնջեց Ալիոշա, այդ ամայի պարտէզին մէջ իր շուրջը դիտելով։ Հոս ոչ ոք կայ։ Ինչո՞ւ ցած ձայնով կը խօսինք։

— Ինչո՞ւ։ Ա՜հ, գրո՜ղ, պոռաց յանկարծ Տիմիթրի իր ամբողջ ձայնովը, իրաւունք ունիս, ինչո՞ւ ցած ձայնով խօսիլ... Բայց կը տեսնես որ կը լռեմ, գաղտնիք մը որ կը հետապնդեմ, ու գաղտնիքի մը մասին է որ կը խօսիմ այնպիսի ձևով մը որ լսելի չըլլամ: Երթանք, եկո՛ւր ու լռէ: Թող որ նախ համբուրեմ քեզ։

Փա՜ռք երկնաւոր յաւիտենականին։
Փա՜ռք ի՛մ յաւիտենականին։

Հասան հնամենի տաղաւար մը, հողի մէջ մխրճած և զեղնականոյ խախուտ սեղանի մը վրայ, Ալիոշա նշմարեց կիսովին պարպուած գինեգաւի շիշ մը և օղաւակ մը։

— Գոնեա՛գ, բացագանչեց Միթիա խնդագին։ Պիտի ըսես. «Խմելը կը շարունակէ տակաւին»։ Այդ տեսակ մտածում մը մի՛ ունենար սակայն:

Մի՛ ընդունիր փուճ մեածումներն ամբոխի մը սուտով բռնկած,
Մեկդի՛ դիր կասկածներդ....

— Ձեզ խմեր, համը կը նայիմ, ինչպէս կ'ըսէ սա խոզ Ռաքիթինը, քու բարեկամդ։ Նաւէ՛, Ալիոշա, պիտի ուզէի սեղմել քեզ թևերուս մէջ ճմլճմլելու աստիճան, որովհետև, իսկապէս, իսկ-կա-պէս հաւատա՛ ինծի, աշխարհիս մէջ քե՛զ միայն կը սիրեմ։

Խանդավառութեամբ արտասանեց այս բառերը:

— Քե՛զ միայն, ու համաճ կին մը, զոր կը սիրեմ ի՛մ կորուստիս համար: Սիրել՝ կը գտնել չնչանակեր։ Մարդ կրնայ սիրել ու ատել, մի՛ մոռնար սակայն։ Հիմա, լաւ բաներու մասին խօսինք։ Սեղանին առջև նստէ, իմ քովս, որ տեսնեմ քեզ, քեզի ըսելիքներ ունիմ։ Դուն չպիտի խօսիս։ Խօսողը ես պիտի ըլլամ, որովհետև խօսելու ժամը հնչեց այլևս...։ Բայց, շատ ցած, շատ ցած ձայնով պիտի խօսիմ, որովհետև հոս կան թերևս ականջներ զորս ես չեմ տեսներ։ Ինչո՞ւ կը բաղձայի տեսնել հի՛մա և այս վերջին օրերս։ Որովհետև դուն անհրաժեշտ էիր ինծի...։ Որովհետև, վաղը նոր կեանք մը պիտի սկսի ինծի համար։ Երբեք, լերան մը կատարէն վար իյնալու զգայնութիւնը ունեցա՞ծ ես երազիդ մէջ։ Լա՛ւ ուրեմն, ես կ'իյնամ, եւ իրականին մէջ։ Ես չեմ վախնար, դուն ալ չէ՛, պէտք չէ վախնալ... այսինքն, այո՛, վախցայ, բայց այդ վախը քաղցր է ինծի... այսինքն, ո՛չ թէ քաղցր, այլ գինովցնո՞ղ.... Մնացա՞ծը... գրո՛ղը ի՛նչ հոգս, զօրաւոր հոգի, տկար հոգի, կնո՜ջ հոգի, ի՛նչ հոգս։ Գովենք բնութիւնը։ Տե՛ս, ի՛նչ գեղեցիկ արև, ի՛նչ պայծառ երկինք, ի՛նչ կանանչ ծառեր։ Ամառն մէջ ենք: Յետ-միջօրէի ժամը չորսն է։ Օդը խաղաղ է...։ Ո՞ւր կ'երթայիր։

— Հօրս տունը, ու անցած տանիս կ'ուզէի հանդիպիլ Գաթերինա Իվանովնայի։

— Անո՞ր ու հօ՞րդ տունը, ի՛նչ զուգադիպութիւն: Որովհետև, ինչո՞ւ կանչեցի քեզ։ Ինչո՞ւ կը բաղձայի քեզ իմ էութեանս ամբո՛ղջ ուժովը: Ճիշդը կ'ուզեմ, քեզ ղրկելու համար հօրս տունը, յետոյ անո՛ր տունը, որպէսզի կարգադրէի անոր և հօրս խնդիրը։ Հրեշտա՛կ մը ղրկել։ Կրնայի ո՞րեւիցէ մէկը ղրկել, բայց հրեշտակ մը պէտք էր ինծի։ Ու ահա դուն ինքնաբերաբար կ'երթաս։

— Ինչպէ՞ս, զիս ղրկե՞լ կուզէիր... ըսաւ Ալիոշա տխուր արտայայտութեամբ մը: Եւ ինչո՞ւ։

— Կեցի՛ր, դուն գիտես թէ ինչո՞ւ, կը տեսնեմ որ ամէն բան հասկցար արդէն. բայց լռէ՛։ Մի՛ արտնջար, մի՛ լար։

Տիմիթրի ոտքի ելաւ, մտախոհ:

(34) — (Շար.)

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Պ. ՁԱԼՏԱՐԻՍ Մ. ՔԵՄԱԼԻ ՄՕՏ

ուրֆնուհեյլէն փոխադարձ պաշտպանութեան եւ գործակցութեան դաշինք

Էնկիւրի 13 սեպտ.— Հելլէն նախարարները հոս ժամանելով՝ այցելեցին նր. Նախագահին։ Խօսակցութիւնները անցան սիրալիր եւ տեւեցին 2 ժամէ աւելի։

Տեսակցութեան վախճանին, վարչապետ Իսմէթ փաշա լրագրողները ընդունելով յայտարարեց. «Յունաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ գոյութիւն ունեցող բարեկամական յարաբերութիւնները մեր երկու երկիրներուն կ'երաշխաւորեն խաղաղութիւն եւ ապահովութիւն։

Մեր ճիւղերուն ճամբորդութիւնը նոր հանգրուան մը պիտի կազմէ՝ մեր յարաբերութեանց զարգացումին մէջ եւ պիտի օժանդակէ միջազգ. խաղաղութեան երաշխաւորութեան»:

Նոյն երեկոյեան, Իսմէթ ճաշկերոյթ մը տուաւ, որուն ընթացքին երկու կողմէն ալ ճառեր արտասանելով՝ շեշտեցին երկու երկիրներու գործակցութեան ոգին ու բարեկամական յարաբերութիւնները։

Ըսթանպուլ 13 սեպտ.— Սերտ կապակցութիւն ունեցող երկու երկիրներու մամուլը երաշխաւորուեցան՝ այս առտու ստորագրուող Թուրքեւհելլէն փոխադարձ գործակցութեան կարեւոր դաշինքով։

Դաշինքը միանգամայն միջոցներ կը նախատեսէ միջազգային գետնի վրայ ալ երկիրներու արտաքին քաղաքականութիւնը իրարու մօտեցնելու եւ, փոխադարձաբար, իրարու օգնելու։

Իրաք Ազգ. Դաշնակցութեան առջեւ

ԱՍՈՐԻՆԵՐՈՒ ՋԱՐԴԻՆ ՇՈՒՐՋ

Լոնտոն 14 սեպտ.— Ըստ «Մորնինկ Փոստ»ի, Պաղտատի կառավարութիւնը վճռած է մերժել Ասորիներու ջարդին մասին Ազգ. Դաշնակցութեան կողմէ կատարուելիք որեւէ քննութիւն:

Այս որոշումին իբրեւ պատճառ ցոյց կը տրուի այն՝ թէ ջարդին նախաձեռնող եղած է բանակը, որ գործած է ժողովուրդի հաւանութեամբ, առանց իշխանութեանց կարծիքը առնելու։ Կը հաստատեն թէ «Ասորիներու զանգուածային փոխադրութիւնը Սուրիա» թերեւս լաւագոյն լուծումն է, որուն նպաստաւոր կ'արտայայտուին շահագրգռուող կողմերը, սակայն, ինչպէս նկատուած է արդէն, հոգատար պետութիւնը հակառակ է այս միջոցին, մտածելով թէ նման գաղութի մը կրնայ բարդութիւններ ստեղծել տեղացի ժողովուրդին հետ:

Պատրաստութիւններ Ֆէյսալ թագաւորի

Յուղարկաւորութեան համար

Ամման 13 սեպտ.— Էմիր Թալալ, Էմիր Աբտալլահի անձնական խորհրդական Ֆուատ փաշա, Րաշիտ Տիվան, Մուհամմէտ պէյ Մուհայտին ինչպէս նաեւ շատ մը երեւելիներ այսօր Հայֆա կը մեկնին, ներկայ գտնուելու համար Ֆէյսալ թագաւորին մարմինոյն ընդունելութեան։ Անդրյորդանանի նախարարապետը, որ Սուրիա կը գտնուի, ուղղակի Հայֆա պիտի անցնի։

Պաղտատ 13 սեպտ.— Հանգուցեալ Ֆէյսալ թագաւորին մարմինը շաբաթ օր Պաղտատ պիտի հասնի։ Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի նոյն օրն իսկ եւ թաղումը տեղի պիտի ունենայ խորհրդարանի պալատին մէջ։

Երկրի բոլոր մասերէն բազմահազար ռազմիկներ եկած են յուղարկաւորութեանց ներկայ գտնուելու համար եւ կը բնակին մայրաքաղաքին շուրջը։

Իսպանիայի բանակը կը պայքարի իրեն իր դէմ

Սպաներ հակառակ՝ զինուորներու պաշտպանած կառավարութեան

Հավանա 13 սեպտ.— Սպաներու եւ զինուորներու միջեւ յարաբերութիւնները լարուած են։ Քաղաքը մեծ անհանգստութիւն կը տիրէ։

Զինուորները պաշտպանած են Ազգ. պալատը եւ կ'արտօնեն անոնց նպաստաւորումը։

Նախագահը, սակայն, ընդհանուր առմամբ նպաստաւոր է սպաներուն եւ նորակազմ կառավարութիւն չի ներշնչեր արդի կառավարութեան։

Սան Մարթէնի զոհերին կազմը գրեթէ վերջացած է։ Ուաշինկթընի Քուպայի դեսպանը պ. Մարքէզ Ուէլլզ նշանակուած է պետ. քարտուղար եւ Նախագահ Մաչատոյի դէմ 1930 դեկտեմբերի անյաջող ապստամբութեան ղեկավար Քարլոս Մենոցալ նոր Նախարար։

Հանր. Առողջապահութեան արդի Նախարար պ. Մարտ Ֆինլէյ զաւակն է նշանաւոր գիտնականին եւ դեղին տենդի մանրէ գտնող Գ. Ֆինլէյի։

Նախկին կառավարութեան փոխ նախագահը պ. Մէնոզա Քոփօթ կը յայտարարէ թէ պիտի պաշտպանէ արդի կառավարութիւնը։

Հակառակ դաշինքի ստորագրութեան

Դեռ վիճելի կէտեր կան Րայխի եւ Վատիկանի միջեւ

Հռոմ 13.— Սր. Աթոռի եւ Րայխի կառավարութեան միջեւ, հակառակ դաշնաստորագրութեան, դեռ որոշ վիճելի կէտեր կան, որոնց համար պէտք է լուծում փնտռել։

Աւանդութեան հակառակ, Պապը դաշնագիրը ստորագրեց կիրակի օր մը, ցոյց տալու համար չըլլալ գրաւոր թէ՝ ինք կը մերժէ եղեր գերման վարչաձեւի կրօնական քաղաքականութիւնը։

Հայխսթակը հրկիզողներուն դատավարութիւնը

Լոնտոն 14 սեպտ.— Աննախընթաց դատավարութիւն մը տեղի կ'ունենայ այսօր. Րայխսթակի հրդեհին հեղինակներուն դատավարութիւնը։ Թէպէտ թողուած են ամբաստանեալներուն աթոռները, սակայն եւ այնպէս բազմաթիւ վկաներ պիտի ներկայանան եւ Ատեանի դէր կատարող դատաւորները եւ փաստաբան. Այս յանձնախումբը իր վճիռը պիտի դրկէ Գերմանիա, Լայփցիկի ատեանին դատէ վճիռ արձակուելէն առաջ։

Երկրաշարժ Կարինի շրջանին մէջ

Սթանպուլ 14.— Երկրաշարժի զօրաւոր եւ երկարատեւ ցնցումներ զգացուեցան Էրզրումի նահանգին ենթակայ Հասան Քալէի մէջ։ Ծարդ ճշդուած չէ զոհերուն թիւը։ Շատ մը գիւղեր լուրջ վնասներու ենթարկուած են:

Էրիոյի տպաւորութիւնը Խ. Միութեան մասին

Լիոն.— Պրն. Էռիօ Փարիզէն հոս ժամանեց այս երեկոյ. բազմաթիւ անձնաւորութիւններ կայարան գացած էին զինք ընդունելու։ Նախագահ Էռիօ յայտարարեց թէ շատ գոհ մնացած է իր կատարած օգտաշէտ ճամբորդութենէն եւ իրեն եղած ընդունելութիւններէն։

«Խ. Միութեան մէջ ակնառու եղաւ ամէն ինչ գիտնալու, զարգանալու տենդը։ Քան մը օր, ցոյց կուտայ մշակութային եւ ճարտարարուեստական բոլոր մարզերուն մէջ յառաջդիմութեան համար թափուած հիանալի ջանքերը։ Անկողմնակալօրէն գիտելով Ռուսիան, պէտք է ըսել թէ այս երկիրը կը յաջողի այնպիսի քայլերով որոնք զինք պիտի հասցնեն Մ. Նահանգներու հաւասար մեծութեան.»

ԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտոն.— 2 միլիոն ֆրանք արժող «Բեւեռային Աստղ» զմրուխտը գողնուած գոհարավաճառի մը խանութէն, փախած են ինքնաշարժով։

Վերջին պահուն կը տեղեկացուի թէ գողցուածը «Պրազիլոյ Աղամանդն» է։

Պուքրէշ.— Փոքր համաձայնութեան Արտ. Գործ. Նախարարները ժողով պիտի գումարեն 22 Սեպտ.ին Սինեաի (Ռումանիա) մէջ:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅ ԿԵԱՆՔԸ ԶԱՀԼԷԻ ՄԷՋ

Կիրակի, 10 Սեպտ. կէսօրէ առաջ ժամը 10ին, Սինեմա «Ամբիր»ի մէջ ներկայացան Բ. Աբովեան Ներկայացուց «Մասիսի Բաղդ» կամ «Սա Չի Լինի Նա, Լինի» Կովկասեան զուարթ օպերէթը, ի նպաստ Զահլէի «Համազգային»ին։

Սրահը ծայրէ ի ծայր լեցուած էր եւ շատեր ոտքի վրայ մնացին, ուրիշներ տեղ չգտնելով ետ վերադարձան։

«Համազգային»ը իր կարելին ըրած էր Պէյրութէն հրաւիրելով Օր. Շաքէն, Պր. Լեւոնը (Ֆօրօ) եւ Տիկ. Սօնան: Իսկ Զահլէէն կը մասնակցէին խաղին՝ սիրող — դերասաններ Յ. Տէր Մելքոնեան, Ա. Դերձակեան, Ս. Կարապետեան, Ս. Տէր Սարգիսեան, Մ. Դաւիթեան եւ Կ. Ֆօրգեան։

Դերակատարները բոլորն ալ ընդհանուր առմամբ լաւ էին։ Օր. Շաքէ Գիւլնազի դերով, երկրորդ անգամ նորէն ցոյց տուաւ իր դերասանուհիի մասնաւոր օրնորքը։

Պ. Լեւոն՝ Սարվարի դերով հրաշալի խաղարկութիւն մը ցոյց տուաւ։ Տիկին Սօնա՝ Աղախին Սանամի դերով ի յայտ բերաւ արուեստագիտուհիի յաջող ձիրքեր։ Իսկ Ա. Դերձակեան՝ Ռոստոմ Պէկի, Յ. Տէր Մելքոնեան Ռիզա պէկի, Ս. Կարապետեան՝ Մեծատոհմիկ Հասան պէկի, Տէր Սարգիսեան՝ Հաղուլի պէկի, Մ. Դաւիթեան զինուորի եւ Կ. Ֆօրգեան՝ բեռնակիրի դերով լաւ էին եւ գնահատութեան արժանի։

Աբովեանի դերասանական կարողութեանը մասին աւելորդ է խօսիլ որովհետեւ ամբողջ Սուրիոյ հայ ժողովուրդը ծանօթ է անոր։ «Մասիսի Բաղդ»ը, անոր լաւագոյն խաղարկութիւններէն է։

Կը շնորհաւորենք «Համազգային»ը որ նախաձեռնարկը եղաւ այս ներկայացման, որուն շնորհիւ ալ ապահովուեցաւ կլորիկ գումար մը: ՇԱՀԷ ՇԱՀԼԱՒ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ ԶԱՀԼԷԻ ՄԷՋ

Կը տեղեկանանք որ Զահլէի ճանաչուոր պանդոկներէն Օրկի Քասրի մէջ վաղը, կիրակի երեկոյեան ժամը 17ին, ճանչուոր հայ արուեստագէտ Պ. Նուպար Մալխասեան (ջութակ), որուն երաժշտական համբաւը ամէն տեղ ծափահարուած է, կազմակերպած է երաժշտական շքեղ երեկոյթ մը։ Պանդոկի նուագախումբը պիտի մասնակցի սոյն երեկոյթին, պիտի երգուին հայերէն նոր երգեր, Փեստվներ, Սեմայիներ, Լօնկաներ եւլն.։

Իր շնորհալի մասնակցութիւնը պիտի բերէ նաեւ անուանի երգիչ Տիկին Լուիզա Մալխասեան։

Պ. Նուպար համերգներ տուած է Ամերիկայի եւ Թուրքիոյ ամենայայտնի նուագախումբերէն եւ հեղինակներէն է։

Տոմսերու գինն է Ա. կարգ 100 եւ Բ. կարգ 50 Ս. Դ.։

ՏԵՂԱՑԻԻ ՄԸ ԱՆՁՆՈՒԻՐՈՒԹԻՒՆԸ

Անիս Տաղլեան անուն հայ մը Մինէ էլ Հիսնի ծովեզերքը գացած էր ծովու լոգանք մը առնելու համար։ Լողալու միջոցին, խեղդամահ ըլլալու վտանգին կենթարկուի ան, սակայն, հոն գտնուող տեղացի մը, Րըզզալլա Անտրա, որ լաւ լողալ գիտէր, հագուստը առանց հանելու ծով կը նետուի եւ իրական մահէ մը կը փրկէ հայը։

3 ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁ ՄԷԿ ՕՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

Վերջերս Պէյրութի մէջ խիստ շատցած են անձնասպանութիւնները: Ահա մէկ օրուան մէջ պատահած են հետեւեալ երեք փորձերը:

Առջի օր, առաւօտեան ժամը 6ին ձկնորսներ Մինէ էլ Հիսնի քաղին մէջ մարդ մը կը տեսնեն որ կը քալէր ծովեզերքի ժայռերուն վրայ: Քիչ վերջ, բարձր ժայռի մը վրայէն, առանց հանելու իր հագուստները, կը նետուէր մարդը ինքզինքը նետեց ծովը: Իսկոյն կը փութան եւ կիսամեռ վիճակի մէջ դուրս կը հանեն զայն: Կը հասկցուի որ ան Քօնտաքճիի Մանուէլ Քարսօյա անուն յունահպատակ մըն է: Փոխադրեցին յունական հիւանդանոցը։ Յայտնի եղաւ որ ան նախապէս հիւանդանոցի մէջ ալ նման փորձ մը ըրած է, ինքզինքը սանդուխէն վար նետելով։

Պատճառը, կ'ըսեն թէ, թոքախտութիւնն է, իսկ ուրիշներ կը կարծեն որ մտային խանգարում ունեցած է։

Երկրորդ փորձը կատարուած է Մէզրաա քաղին մէջ։ Թաղեցիներ կը լսեն զէնքի ձայն մը եւ փութալով կը տեսնեն որ 60 տարեկան Իսքիր Հաննա անուն մարդը արիւնլուայ փռուած է եւ գնդակ մը ծակած է գլուխը:

Հակառակ իր յառաջացած տարիքին, ծերունին յաճախ կ'օգնէր իր զաւակներու դասայինին աշխատանքին ինչպէս նաեւ կօժանդակէր նիւթապէս։

Վերջերս անհամաձայնութիւն մը ծագեցաւ իրենց մէջ եւ ծերունին, խիստ յուզուած, որոշեց վերջ տալ իր կեանքին եւ գժտութեանց:

Էսփէր նամակով ոստիկանութեան տեղեկացնելէ յետոյ իր որոշումը առանձնացաւ իր սենեակին մէջ, ու այնուհետեւ դրացիները զէնքի պայթիւնի մը ձայն առին։

Տարաբաղդ էսփէր անձնասպանութիւն փորձելով ծանրապէս վիրաւորուած էր ինքզինքը:

Ոստիկանութիւնը անմիջապէս հասնելով՝ հիւանդանոց փոխադրել տուաւ վիրաւորեալը։

Երրորդ անձնասպանութիւնը տեղի ունեցած է Թել Քէլեհի մէջ։ Նեհր Քէլլացի Ֆրէնի Ուպէյթի մարմինը գտնուած է գետի մէջ։ Ցես քննութեան յայտնի եղած է որ այս երիտասարդին անձնասպանութեան պատճառը զուտ սիրային է։

ԽՈՒՄԱՐԻ ԶՈՀ ՄԸ

Նազըմ Իպրահիմ անուն բրազցի երիտասարդ մը, Դամասկոսի բուսաբանական վարժարանի ուսանող էր։ Ամրան արձակուրդին առթիւ Այէյ եկած էր եւ սենեակ մը վարձած։ Սակայն հոն կը ծանօթանայ կարգ մը վատահամբաւ ընկերներու, որոնք զինք կ'առաջնորդեն խաղավայրեր։ Նազըմ մոլին կը դառնայ խաղի եւ իր բոլոր ունեցածը կը կորսնցնէ։ Վերջը իր մէկ ծանօթէն 23 ոսկի փոխ կառնէ, յայտնելով որ հետեւեալ օր պիտի վերադարձնէ։

Բացի այդ, Նազըմ իր ընկերներէն մէկուն անունը կեղծելով, կուզէ դրամատունէն դրամ քաշել, սակայն օձիքը ձեռք կուտայ եւ բանտ կառաջնորդուի։

Այսպէս, պարկեշտ եւ ուշիմ ուսանող մը գող եւ աւազակ կը դառնայ եւ կը կորսնցնէ իր ապագան։

ԳՈՂ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉԸ

30 ԱՐԾԱԹ ՊԱՏՈՒԱՔԱՂՆԵՐ ԿՐՑԱԾ ԷՐ ԳՐՊԱՆԵԼ

Գալ Իերիխի Ճանաչուոր լուսանկարիչը՝ Սէֆարվօ, որուն փողոցի ցուցափեղկին մէջ դրուած լուսանկարները բոլորս դիտած էինք յաճախ, ամրան միջոցին կը ճաշէր Զէյթունի քաղի ճաշարաններէն Լիւ Քիւլլիապ մէջ։

Ճաշարանատէրը վերջերս կը նշմարէ որ օրէ օր կը պակսին իր արծաթ պատառաքաղները եւ կը կասկածի որ յաճախորդներէն մէկը կը գողնայ զանոնք, խօսելու կը պատուիրէ կառսօններուն որ ուշադիր ըլլան եւ գտնեն գող յաճախորդները։ Կը կատարուին քննադրութիւններ եւ կառսօններէն մէկը զարմանքով կը նշմարէ որ իրենց պատուական յաճախորդներէն լուսանկարիչ Սէֆարվօ կը գրպանէ պատառաքաղ մը։ Լուր կուտայ ճաշարանատէրին։

Սակայն, յանցանքի վրայ բռնելու դիտումով, ճաշարանատէրը լուր կուտայ ոստիկանութեան եւ երկու ոստիկաններ կ'սպասցնէ ճաշարանի սենեակներէն մէկ անկիւնը։ Ճաշի միջոցին ոստիկանները կը հետեւին ուշադրութեամբ եւ կը տեսնեն որ Սէֆարվօն կամացուկ մը գրպանեց պատառաքաղը։ Յանցանքի վրայ կը բռնեն եւ գրպանէն կը հանեն պատառաքաղը, անմիջապէս կազմելով տեղեկագիրը։

Այս մեծապատիւ իտալացի լուսանկարիչը այժմ յանձնուած է դատարան։ Ճաշարանատէրը կը պնդէ որ ցարդ 30 արծաթ պատառաքաղներ գողցուած են։

ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑՈՒՄ

Ո՞Վ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՅ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԳԵՂԵՑԿՈՒՀԻՆ

Անցածները գրած էինք որ, Տճուր էլ Շուէյրի Րօզա պանդոկին մէջ կատարուեցաւ Լիբանանի գեղեցկուհիին ընտրութիւնը եւ առաջնութիւնը շահեցաւ Օր. Հէնրիէթ Ղըսն:

Սակայն անկէ ամիս մը վերջ, Պէյթ — Մէրիի մեծ պանդոկի վարչութեան կողմէ ձեռնարկուեցաւ դարձեալ Լիբանանի գեղեցկուհիի ընտրութեան, եւ այս անգամ Տիկին Տէպպասի նախագահութեան ներքեւ:

Առաջին գեղեցկուհին, Օր. Ղըսն, վիրաւորուած զգալով ինքզինքը, երեկ դիմած է Հանր. Նախագահին եւ յայտնելէ վերջ թէ՝ ինք է ընտրուած Լիբանանի գեղեցկուհին, բողոքած է Պէյթ Մէրիի մէջ, Տիկ. Տէպպասի նախագահութեան ներքեւ ձեռնարկուած ընտրութեան։

ՀՐԷՇ ՀԱՐՈՒՍՏ ՄԸ

Առջի օր, առաւօտեան ժամը 9ին, Քեամիլ Նազպէկ անուն 40 տարեկան մարդ մը, ընիկ Հալէպ գիւղացի, իր մասնաւոր ինքնաշարժով կը ճամբորդէր Պէյրութէն Հալէպ։ Ճամբան 13 տարեկան աղջիկ մը կը տեսնէ եւ կը հարցնէ թէ՝ ո՞ւր կերթայ։ Քեամիլ Նազպէկ զայն կը հրաւիրէ ինք նստելու, առաջնորդելու համար եկեղեցի։ Սակայն մեծահարուստ վարիչը, փոխանակ եկեղեցի տանելու, կարած կը տանի զայն եւ բռնութեամբ կ'անպատուէ:

Աղջիկը հազիւ ազատուած հրէշ մեծահարուստի ձեռքէն կ'սկսի պոռալ ու ճչալ։ Գիւղացիներ կուգան, ազգականները կը հասնին, սակայն Նազպէկ արդէն փախած էր։

ՇԼԱՑՆՈՂ ՈՍԿԻՆԵՐԸ

ՃԱՐՊԻԿ ԿԻՆ ՄԸ ՈՐ ԿԸ ԹՌՑՆԷ ԾԱՆՐ ԴՐԱՄԱՊԱՆԱԿ ՄԸ

Իտալացի Պ. Ռէքառտօ, բաւական հարուստ եւ մարզանքի մոլի մարդ մըն է։ Այս տարի օդափոխութեան համար Պհամտուն գացած էր, սակայն ոչ տուն վարձած եւ ոչ ալ պանդոկ իջեւանած։ Ամէն կողմը բաց հիւղ մը շինել տուած էր եւ մէջը դրած անկողին մը, ինքն իրեն կապրէր։

Քանի մը օր առաջ, Քէֆէ խուրի անուն կին մը, խաղող կը ծախէր. Իտալացին եւս կը գնէ անկէ, սակայն մանրուկ դրամը չի բաւեր, 5 դահեկան կը պակսի։ Կինը կը պահանջէ։ Պ. Ռէքառտօ դրամապանակը կը հանէ եւ ցոյց կուտայ, հասկցնելու համար որ իրապէս մանր դրամ չունի։ Սակայն կինը կը նշմարէ որ բազմաթիւ 5 եւ մէկ ոսկինոցներ լեցուն են մէջը:

Քիչ վերջ կինը կը մեկնի, հետեւեալ օր առնելու պայմանաւ հինգ դահեկանը։ Սակայն, սատանան անհանգիստ կընէ զինք եւ դրամապանակին տիրանալու փափաքը կը մեծնայ։ Կը վերադառնայ հիւղակ եւ կը տեսնէ որ իտալացին առանց հագնելու իր վերարկուն դուրս ելած է։ Կամացուկ մը ներս կը մտնէ եւ կը թռցնէ անոր գրպանէն դրամապանակը եւ կը կորսնցնէ իր հետքը:

Քիչ վերջ Պ. Ռէքառտօն կը վերադառնայ եւ կը տեսնէ որ անհետացած է դրամապանակը։ Լուր կուտայ ոստիկանութեան եւ յաջորդ օրն իսկ Քէֆէ խուրիին քովէն կը գտնուի դրամապանակը:

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ

Ռնրագաթ Ասեանը, ի բացակայութեան, մահուան դատապարտեց Շաֆիք Մանսուր Ասաթ որ կամքառսանուի Քաֆէր Քարրացի Եուսուֆ Հասան Շէպլիի սպանութեամբ։

ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ ԿՈՒԶՈՒԻ

Պուրճ Համուտի «Նոր Ատանա» թաղամասին մէջ նոր հաստատուած Կիլիկեան Ազգային Երկսեռ վարժարանի համար պէտք ունին մանկապարտիզպանուհիի մը։ Դիմել տեղւոյն Հոգաբարձութեան:

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ԿԻԼ. ԱԶԳ. ԵՐԿՍ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ

15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1933

		Ս. Դ.
Եգիպտ.	բըլքանոտ.	414
Անգլիկն.	»	403.50
Տօլար	»	87
Թրքական	»	59
Պանք Օթթոման		138
Իտալական Լիր 100		675
Յունական Տրախմի 100		70
Անգլ. ոսկի		619
Ֆրանս. »		496
Օսման. »		552
Արծաթ մէճիտ		21
Գրէօի Ֆօնս. Ա. Տր.		609
» » Բ. »		333
» » Գ. »		319

Սէֆէրեան եղբարք Րիւ Ֆօշ Թէլէֆօն՝ 5-19

Կարդացէք և Տարածեցէք «Ա Զ Դ Ա Կ»Ը

— 152 —

Քահանան գիշեր մնաց մեզ մօտ։

Միւս առաւօտ, թէյից յետոյ քաւոր Պետրոսը ասաց նրան.

— Ամբողջ եօթը տարի է, տէր հայր, օտարութեան մէջ ապրելով և օտար ազգերի յետ յարաբերութիւններ ունենալով, զո. րկ եմ մնացել Հայաստանեաց եկեղեցու սուրբ հաղորդութիւնից։ Զեզ Աստուած ուղարկեց ինձ մօտ, քաւելու իմ մեղքերը և արժան կացուցանելու Յիսուս Քրիստոսի կենարար մարմնին և արեանը։

Տէր հայրը, հայ քահանաների սովորութեան համեմատ, ճանապարհորդութեան ատիթով, մի փոքրիկ արծաթեայ մասնատուփի մէջ, վեր էր առել իւր հետ սուրբ հաղորդութեան նշխարհներ։ Նա դուրս հանեց մասնատուփը, դրեց սեղանի վրայ և պատրաստուեցաւ, կատարելու սուրբ խորհուրդը։ Քաւոր Պետրոսը և ես չոքեցինք նրա առջեւ։ Քաւոր Պետրոսի խոստովանութիւնը կատարուեցաւ հրապարակաբար, թէեւ ես ոչինչ չհասկացայ, որովհետև գրաբար լեզուով էր։ Նա կարդաց հայոց ժամագրքի ամբողջ «մեղան»ը։ Նրա մէջ բովանդակվում է բոլոր մեղքերի խոստովանութիւնը, ինչ որ կարող է մտածել, հնարել և գործել միայն չարագործ մարդը, և ոչ ուրիշ արարած։

Ես տէր հօր թելադրութեամբ կրկնեցի մի քանի սուտ նոյն «մեղայ»ից։ Երբ նա, պահանջուած աղօթքները կարդալուց յետոյ մօտեցրեց իմ շրթունքին սուրբ հաղորդութեան նշխարը, իմ ամբողջ մարմինն տիրեց մի սոսկալի, հեզեւոր սարսուռ։ Նոյն ազդեցութիւնը ես նկատեցի քաւոր Պետրոսի դէմքի վրայ։

Մենք չոքած տեղից վեր կացանք, երկուսս էլ համբուրեցինք տէր հօր աջը, նա օրհնեց մեզ և թողութիւն շնորհեց։

— 149 —

յարաբերութեան պատճառը սեղանաւորի հետ։ Նրա մօտ հաւաքում էր քաւոր Պետրոսը մեր բոլոր վաստակած փողերը։ Եթէ մեզ մի բան պատահելու լինէր, սեղանաւորը գիտէր, թէ փողերը ում են պատկանում։ Մենք յայտնի էինք նրան մեր իսկական անուններով, և յանձնած գումարների համար ստացական էինք առնում նոյն անուններով։

Քաւոր Պետրոսը յայտնի էր անունով — Պարսկաստանցի, այս ինչ գաւառից, այս ինչ գիւղից, վաճառական Պետր Աբրամիչ Աղախանով։ Յայտնի էի և ես իմ անունով, տոհմանունով և տեղի անունով։

Այդ ձեւը ունէր և այն յարմարութիւնը, դիցուք թէ մեզի մահ չպատահեց, այլ մի տեղ կալանաւորեցին մեզ։ Այսպիսի դէպքերում չէին կարող մեր կայքը գրաւել, որովհետև մեզ կը գտնէին մի որեւէ կեղծ անուան տակ, իսկ մեր կայքը մեր սեփական անունով կը լինէր բոլորովին ուրիշ ձեռքում։

Ես այժմ հասկանում էի այն զանազան անցագրերի անհրաժեշտութիւնը, որ քաւոր Պետրոսը Պարսկաստանից դուրս գալու ժամանակ առեց իւր հետ և միշտ նորոգել էր տալիս որ ժամանակները չկորցնեն։

Ցանձնելով մեր այս անգամուայ բերած փողերը սեղանաւորին, վերադարձանք դէպի մեր իջեւանը։ Քաւոր Պետրոսի ուշադրութիւնը գրաւեց մի օտարոտի մուրացկան, որ փողոցում կանգնած էր մի լուսամուտի հանդէպ և խղճալի ձայնով ողորմութիւն էր խնդրում։ Լուսամուտի հանդէպ նստած տիկինը ձգեց մի քանի գրօշներ եւ փակեց լուսամուտը։ Մուրացկանը սկսեց որոնել թէ որտեղ ընկան դրօշները։

— Նայի՛ր, Մուրադ, ասաց ինձ քաւոր Պետրոսը, կարո՞ղ ես ճանաչել թէ դա ի՞նչ մարդ է։

«ԽԱԶԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ» 38

ԱՐԱԲԵՐԷՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՈՃԵՐ

ԴԻՒՐԻՆ ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Այլասերած հայեր ալ կան, սակայն շատ հազուագիւտ է անոնց —	Ֆի պէյն էլ էրմէն նէս սաեաղու էրմէնիյէթհում, վէ լէքին նէսօլ աթէսում գալիլ
Հայերը ազատասէր ժողովուրդ մըն են —	Էլ էրմէն շաապ պի հրպպ էլ հիւրիէ
Ամէն հայ պարտաւոր է սորվելու իր մայրենի լեզուն	Քիւլ էրմէնի մէճպուր պդէակլըմ լուղըթու
Վատ հայեր են անոնք որ իրենց դահիճին լեզուն կը խօսին —	Գիֆուննու սաւֆքիյն էլ էրմէն իլլի պեհիկու լուղուր ճելլաթուհում
Հայեր եւ արաբներ հին պատմութեան շրջաններուն բարեկամ եղած են —	Էլ էրմէն վէլ արապ քէնու ըսհապ պին էպամ պարիխ էլ քատիմ
Արաբ ժողովուրդը շատ հին է եւ վեհանձն —	Էլ արապ իւմմէ ֆի ...իմ վէ քէրիմ
Հայերը հինգ դար նպաստած են մահմետական քաղաքակրթութեան —	Էլ էրմէն պքէնու քամս քուրուն ֆի խըտմէթ էլ թէմատտուն էլ իսլամի

ՅՈՎՀ. ՄԱՃԱՌԵԱՆ

Սուրիոյ ծանօթ դերձակ - կերպասավաճառը հաստատած է մասնաճիւղ մը Պէյրութ, Սուգ - էլ - Նուրիէ:

Մեր վաճառատան մէջ կը գտնէք անգլ.՝ եւ ֆրանս. կերպասներու նոր մթերք եղանակի համապատասխան նորոյթներով. մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում անմրցելի գիներով։

Զինուորական այլ եւ այլ պիտոյքներ

Եղանակի աշխատանք

Ճշտապահութիւն

Գոհացում ամենէն դժուարահաճներուն

Փորձեցէք համոզուելու համար:

ՏՕՔԹ. ՄԻՍԱՔ Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին interne քաղաքապետական հիւանդանոցին, այժմ ՇէՖ տը քլինիք St.Elie հիւանդանոցին, հաստատած է իր դարմանատունը (Պոլիքլինիք) Հաներ թաղի իր սեփական նորակերտ շէնքին մէջ։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կ. ա. ժամը 10-12. կ. վ. ժամը 2-6։

St. Elie հիւանդանոցի վիրաբուժութեան, ծննդաբերութեան, գլուխի, սրտի, վեներական, ներքին եւ պզտիկներու հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկները ամէնօր կ'այցելեն դարմանատունը կ. ա. ժամը 10-12։

Եղանակ, արագ եւ մասնագիտական դարմանում. աղքատ հիւանդներուն ձրի դարմանում Երկուշաբթի եւ Հինգշաբթի օրերը կ. վ. ժամը 2-6։

ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԱՍՏՂԸ
(L'ETOILE du FOYER)

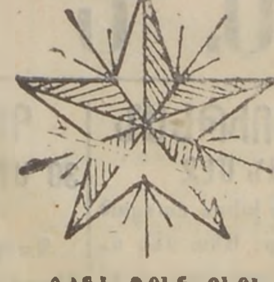

Ապահովական և երկրագործական ժողովրդային վարկի հաստատութիւն Անանուն ընկերութիւն.— գրամագլուխ՝ 3,000,000 ֆրնք. որ կրնայ 33.000,000 ֆրնք.ի բարձրացուիլ վարչական խորհուրդի պարզ որոշումով։

Կեդրոնատեղի.— 137 Boulevard Sebastopol - Paris

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Արեւելեան պետութեանց

Սավօյ Օթելի շէնք, Պուրճ, Պէյրութ

ՕԳՆԷ ԴՈՒՆ ՔԵԶԻ ԵՒ ԱՍՏՂԸ ՔԻՉԻ ՊԻՏԻ ՕԳՆԷ

ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ՃԻՒՂ

ԱԻԱՆԴԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՕԺԻՏ

Երաշխաւորեալ տոկոս 5½ %։ Ասկէ զատ մասնակցութիւն ընկերութեան շահերուն։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՃԻՒՂ

ՎԱՐԿԵՐՈՒ ԲԱՑՈՒՄ

Կալուածի վրայ փոխատուութիւնք վճարելի 10—15—20 տարիէն. որոշուած պայմանաժամէն առաջ ալ զայն կրնայ վճարել:

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԱՍՏՂԸ ընկերութիւնը ներկայիս 75,000է աւելի անդամ ունի։ մինչեւ 1 Ապրիլ 1931 Ընտանիքին Աստղը 135 միլիոն փոխ տուած է, գրաւով 500 միլիոնէ աւելի արժէք ունեցող անշարժ կալուածներու վրայ։

Ամէն թղթակցութիւն ուղղել՝ B, P. 821, Beyrouth

UNITED STATES LINES
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆԳԻԾ

Աշխարհի ամենէն ապահով, շքեղ եւ արագ նաւերը

(Շաբաթական կանոնաւոր երթեւեկ Հավրէն Շէրպուրկ և Նիւ Եորք)

Նաւերու անունները		Մեկնումի թուականները		
Փրէզիտէնթ Բուզվէլթ	»	4	Սեպտեմ.	Շէրպուրկէն
Ուաշինկթըն	»	14	»	Հավրէն
Փրէզիտէնթ Հարտինկ	»	21	»	»
Մանհաթթան	»	28	»	»
Փրէզիտէնթ Բուզվէլթ	»	5	Հոկտեմ.	Շէրպուրկէն
Ուաշինկթըն	»	12	»	Հավրէն
Փրէզիտէնթ Հարտինկ	»	19	»	»
Մանհաթթան	»	26	»	Հավրէն

Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Ընդհ. գործակալութեան

ՀԻԹԹԻ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

Հեռաձայն 8—00, Մաարաք փողոց Պէյրութ, B. P. 511

Հեռագր. հասցէ.— «BITTIFRER»

ՏՕՔԹ. Տ. Գ. ԼՈՒՍԱՐԱՐԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԷՆ

ԹԻՒ 27 ՔԱԲՈՒՍԻՆՆԵՐՈՒ ՓՈՂՈՑ ՊԱՊ ԻՏՐԻՍ

(Քաբուսինններու եկեղեցիի ճիշդ դիմաց)

Երկար տարիներու ընթացքին Փարիզի մէջ իր ուսումը կատարելագործելէ եւ հիւանդանոցներու մէջ մեծ հմտութեան եւ երկար փորձառութիւններ ստանալէ վերջ, վերադարձած է Պէյրութ եւ հաստատած իր սեփական դարմանատունը Քաբուսինններու եկեղեցւոյ ճիշդ դիմաց թիւ 27 Պապ Իտրիս։

Գիտական ամենավերջին միջոցներով եւ ելեկտրաբուժութեամբ (Diatermo-therapie) ներքին եւ ի մասնաւորի կանանց վեներական, ֆրանկախտ, նոր եւ հին ջերմամիզութիւն, փրօստատի, սերմնամանի, միզամանի եւ անկարողութեան հիւանդութիւններն ու ակարութիւնները. նմանապէս կը դարմանէ արեան եւ ընդհ. ակարութիւններ, ռոմաթիզմ (Rhumatisme) մորթային հիւանդութիւններ, մանիշակագոյն ճառագայթներով (Rayon ultra-violet)։ Մասնաւոր ելեկտրականութեամբ (Electro-coagulation) կատարեալ դարմանում կոկորդի amygdaleի եւ Hemoroideի:

Ընդ. ժամեր 8—12 եւ 2—8։ Կիրակի եւ տօնական օրեր մինչեւ կէսօր։

Բացուած է Բաժանորդագրութիւնը

«ՎԷՄ»
ԵՌԱՄՍԵԱՅ ՀԱՆԴԷՍ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԵՒ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

ՎԷՄԸ պիտի բովանդակէ ուսումնասիրութիւններ մշակոյթի եւ պատմութեան մասին, քննադատութիւններ, կենսագրականներ, յուշեր, վաւերագրեր, ստեղծագործութիւն ու գրախօսական, նկարներ։ Պիտի հետեւի հայ եւ օտար կեանքի նորութիւններուն, հայ գրականութեան, արուեստներու, պատմութեան եւ մշակոյթի այլ ճիւղերու մասին։ Յատկապէս լայն տեղ պիտի տայ Հայոց պատմութեան ազատագրական պայքարի շրջանին։

ՎԷՄԸ պիտի ձգտի հայ մշակոյթի դրօշակին շուրջ համախմբել հայ մտաւորականութեան եւ ընթերցող հասարակութեան լայն խաւերը՝ առանց խտրութեան։

ՎԷՄի առաջին թիւը լոյս կը տեսնէ Սեպտեմբերին։

Բաժնեգին՝ Սուրիա տարեկան 40 Ֆրանք։

Բաժանորդագրութեան համար այժմէն դիմել Hrant H. Abadjian Boite Postale 870, Beyrouth (Liban)

ՏՕՔԹ. ԳԷՈՐԳ ԿԵՐԿԵՐԵԱՆ

Վկայեալ Lauréat նախկին Interne եւ այժմ միայնակ *ՄԱՍՆԱԳԷՏ* բժիշկ ֆրանսական հիւանդանոցի *ԱՉՔԻ, ՔԹԻ, ԿՈԿՈՐԴԻ, ԱԿԱՆՋԻ և ԳԼԽՈՒ* հիւանդութիւններու բաժնին:

Հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6 իր գինիքին մէջ rue de Damas, No. 15

Հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին իր կողմէ տրուած մուտքի ռաբօրով:

Աղքատ հիւանդներու ձրի դարմանում, ամէն օր կէսօրէ առաջ ժամը 10—12, հիւանդանոցի դարմանատան մէջ։

ԱՊԷԼ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ

ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐԷՆ

Արուեստագիտական ճաշակով օժտուած հարազատ լուսանկար մը կրնաք ունենալ միայն դիմելով ԱՊԷԼ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԸ, ուր ամենադժուարահաճ յաճախորդներն անգամ կ'ստանան կատարեալ գոհացում։

Գիտական լոյսի խաղերով լուսանկարներ միշտ բացառիկ զեղչեալ գիներով։

Ցարգելի յաճախորդները փոխարժէքը կը վճարեն այն ատեն միայն երբ կատարելապէս գոհ են իրենց լուսանկարներէն։

ՖՕԹՕ ԱՊԷԼ, 9 Ավրնիւ Ֆրանսուա

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԼԻԼԱ"

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ—ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆԸ

Պուրճ— Հին Սէրայի ետեւի անկիւնը

ԻՐ ՏԵՍԱԿԻՆ ՄԷՋ ՄԻԱԿՆ Է

Հայկական ժամադրավայր՝ մտերմիկ շրջանակով

ՕԴԱՍՈՒՆ ԹԷՐՐԱՍ

Մասնաւորապէս՝ ընտանիքներու համար

ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ,

ԱՐԱԳ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ,

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ.

Դիմէ՛ ՎԱՀԱՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԵՒ ԵՐՈՒԱՆԴ ՃԷՆՏԻՐՃԵԱՆԻ

Յ. Կրպինեան եւ Որդի

ՊԻՂԻՆՋԷ ՆՈՐ ՀՐՇԷՋՆԵՐ ԼԻՊՆԱՆ ՄԱՐԳԱՅՈՎ

Երաշխաւորուած 20 տարուան համար

ՌԻՒ ԳԱԲՐԻՍԻԷՆ ԹԻՒ 43

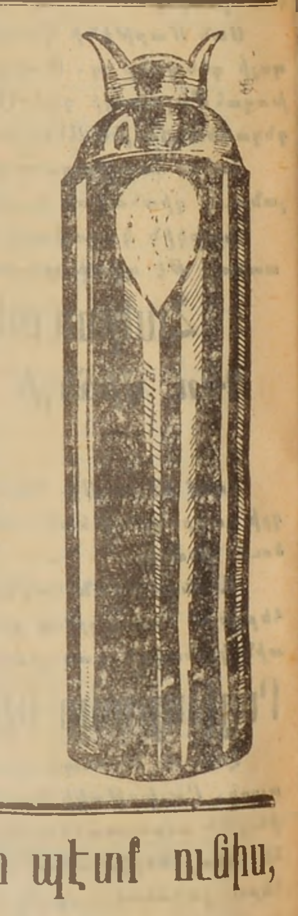

Յովհաննէս Կրպինեան եւ Որդի Գործարանին մէջ կը շինուին՝ շատ կատարելագործեալ յօրինուածքով եւ ամենաազդեցիկ քիմիական բաղադրութիւններով գործող եւ 20 քիլօկրամ ճնշումի դիմացող պղինձէ հրշէջներ, ԼԻՊՆԱՆ մարքայով։

Անոնք արձանագրուած ըլլալով Քաղաքապետութեան Տնօրէնութեան մօտ, նաեւ արժանացած են Ֆրանսական քէքնիք յանձնախումբի գնահատման։

Գիները չափազանց դիւրամատչելի
եւ
Արդիւնքը երկվայրկեանական է։

Մահճակա՞լի կամ Աթո՞ռի պէտք ունիս, գնէ՛

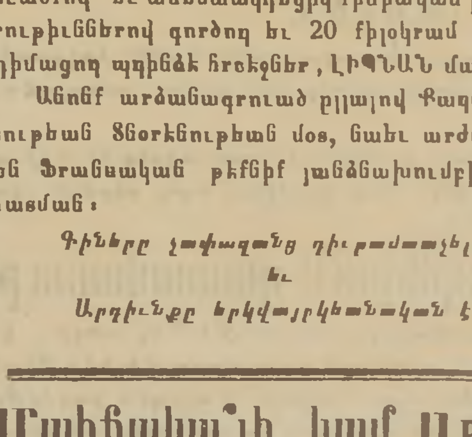

Ekvall վաճառանիշով մահճակալ մը, որ ծանօթ է այժմ ամենուն՝ գին՝ 8—8.50 եւ 16.50 ս. ոսկի վճարումի դիւրութիւններ.—

Հասած են մեր ծալլուող աթոռները տոկուն, ներկայանալի, թեթեւ եւ դիւրամատչելի ամէն քսակի—

Բնական գոյնով՝ հատը 130 ս. դ. ընկուզի գոյն՝ հատը 135 ս. դ.

—o—

Գիւղ երթալէ առաջ՝ այցելէ մեզ անգամ մը եւ գնէ աթոռ մը որ կրնայ ծառայել քեզ տարիներ շարունակ, ըլլայ գիւղը թէ՛ տանը մէջ։

Մեր մահճակալները կը ծախուին նաեւ Mr. Emin Adadaի քով, Avenue Foch։

Բայց ո՛չ նոյն վճարումի դիւրութիւններով։

Սուրիոյ եւ Լիբանանի Ընդհ. Գործակալ *ԵՐՈՒԱՆԴ ՔԷՇԻՇԵԱՆԻ* Պապ—Իտրիս 123 Rue des Postes, «l'Orient»ի կից B. P. 810 Beyrouth

— 150 —

Ես նայեցայ։ Մուրացկանը հագած ունէր պատառոտած սեւ փարաջայ, մէջքը սեղմուած էր գունաւոր լայն գօտիով, գլխին դրած ունէր մի ջարդուած և հնութիւնից իսկական գոյնը կորցրած հոգեւորականի ցած չիլիպայ (երեւի մէկը ընծայել էր նրան) և ձեռքին կրում էր երկար գաւազան, հասարակ ոսկրեայ գլխիկով։

— Ճաչագող է, պատասխանեցի ես։

— Ոչ, ասաց քաւոր Պետրոսը, քահանայ է և հայ քահանայ։

Ես չհաւատացի։ Մօտեցայ մուրացկանին և հարցրի նրան ինչ մարդ լինելը։ Քաւոր Պետրոսի նկատողութիւնը ուղիղ էր։ Նա հրաւիրեց թշուառ քահանային մեզ մօտ։ Քահանայի ուրախութեանը չափ չկար, երբ հեռաւոր օտարութեան մէջ հանդիպեց երկու հայերի։ Մենք նրան հիւրասիրեցինք թէյով և խնդրեցինք մի բան տուեցինք ուտելու։ Ողորմելին այնպիսի ախորժակով կերաւ որ երեւում էր մի քանի օր քաղցած էր մնացել։ Երբ նա փոքր ինչ կազդուրուեցաւ, քաւոր Պետրոսը հարց տուաւ թէ ի՞նչ դէպքով այդ կողմերն է ընկել։

Նրա պատմութիւնից երեւաց որ ինքը Սպահանցի է։ Նրա ժողովրդի մի մասը Կասպից ծովի հարաւ արեւելեան եզերքի վրայ մի փոքրիկ գաղթականութիւն է հիմնել։ Նոր գաղթականները մեծ դժուարութեամբ կարողացան իրաւունք ստանալ պարսից կառավարութիւնից, որ իրանց համար մի եկեղեցի շինեն։ Եկեղեցին հիմնեցին, սկսեցին կառուցանել, բայց աւարտել չի կարողացան, որովհետև սաստիկ աղքատ էին, իրանց միջոցները չէին բաւականանում։ Շինուածքը մնաց թերի։ Քահանան իմացաւ որ շուտով խմբուելու է քաղաքի մեծ տօնավաճառը, ինքը եւս դիմեց այնտեղ, այն նպատակով որ տօնավաճառի առիթով հաւաքուած հայ վաճառականներից եկեղեցու շինութեան անունով նուիրատուութիւն հաւաքէ։

— 151 —

— Ցաջողուեցա՞ւ, հարցրեց քաւոր Պետրոսը, թոյլ չտալով քահանային աւարտել իւր պատմութիւնը։

— Ցաջողուեցաւ։ Աստուած օրհնէ բարեպաշտ հայերի առատաձեռնութիւնը, նրանք այնքան նուիրեցին, այլ բաւական նշանաւոր գումար աւել կը մնար եկեղեցին զարդարելու համար պէտք եղած սրբութիւններով։

— Ուրեմն ի՞նչ է պատճառը որ այդ ողորմելի դրութեան մէջն ենք գտնում ձեզ։

— Երբ ուղեւորեցայ դէպի Պարսկաստան, ճանապարհին կողոպտեցին ինձ և բոլորը, ինչ որ հաւաքել էի, տարան։ Այդ դժբախտութիւնից յետոյ ես չուզեցի դատարկաձեռն և ամօթալի երեսով վերադառնալ իմ ժողովրդի մօտ, ստիպուեցայ մուրացկանութեամբ շարունակել իմ ուղեւորութիւնը, գուցէ մի տեղ դարձեալ բարեպաշտ հայեր կը գտնեմ և կը դիմեմ նրանց գթասրտութեանը։

— Այժմ ո՞րտեղ նպատակ ունէք գնալու։

— Մօսկուա, ասում են այնտեղ շատ հայեր կան։

Ճաչագողին հեշտութեամբ կարելի չէ խաբել, մանաւանդ քաւոր Պետրոսի նման մարդուն։ Նա, թէեւ անզգալի կերպով, բայց բաւական խստութեամբ սկսեց զանազան հարցեր առաջարկելով քննադատել քահանային, ստուգելու համար թէ որ աստիճանի ճշմարիտ էին նրա ասածները։

Ես չլսեցի նրանց բոլոր խօսակցութիւնը, որովհետև այդ միջոցին քաւոր Պետրոսը հրամայեց որ գնամ հիւրանոցը և մեզ համար ընթրիք պատուիրեմ։— «Բաժակը դալին լինի» ասաց նա։ Այդ նշանակում էր, որ արաղը շատ լինի։

Ընթրիքի ժամանակ քաւոր Պետրոսը աւելի առիթ ունեցաւ քննելու քահանային, որովհետև տէր հայրը ուրախութիւնից խմեց աւելի քան ինչ որ պատշաճ էր։